بسم الله الرحمن الرحيم

وەقایعی كوردستان

ڕۆژنامـەی ڕەسـمیی حكـومەتی هەرێمی كوردسـتانە ، وەزارەتـی داد دەری دەكـات

ژمـارە (٧٥) | چاپی یەكەم | ساڵی حەوتەم | ١٥ / ١١ /٢٠٠٧ زایـنـی | (٢٤) ی گەلاڕێزان ٢٧٠٧ كـــوردی | (٥) ی ذوالقعدة ١٤٢٨ كـۆچی

لەم ژمـارەیـەدا :

75

✡ یــاســای ژمــارە (٢٢) ســالـــی٢٠٠٧ — ١

یـــاســـــــای نـــــەوت و گــــازی هــــــــەرێمی كـــوردســــــتانی- عـــێراق.

نرخی (٧٥٠) دیـنـارە

ناونیشـان : هـەولێر باڵەخـانەی وەزارەتی داد.

☎ (٢٢٤٥٥١٤ - ٢٢٤٥٥٠٧ - ٢٢٤٥٥٠٨)

http//:www.mojkurdistan.com

E-mail:waqaea@yahoo.com

بسم الله الرحمن الرحيم

وقائع كوردستان

الجريدة الرسمية لحكومة أقليم كوردستان العراق – تصدرها وزارة العدل

العـــدد (٧٥) الطبعة الاولى السـنـة السابعة ١١/١٥/ ٢٠٠٧م (٢٤) گەلاریزان ٢٧٠٧ ك (٥) ذوالقعدة ١٤٢٨ هـ

في هـذا العـدد :

قانون رقم (٢٢) لنسة ٢٠٠٧ ١٤

قـانـون النـفـط و الـغـاز لأقـلـيم كـوردسـتان– العـراق

سعر (٧٥٠) ديــنـار

اربيل – بناية وزارة العدل.

(٢٢٤٥٥١٤ - ٢٢٤٥٥٠٧ - ٢٢٤٥٥٠٨)

http//:www.mojkurdistan.com

E-mail: waqaea@yahoo.com

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (٢٨) ساڵی ٢٠٠٧

یاسای نەوت و گازی هەرێمی کوردستانی ـ عێراق

بە پێی ئەو دەسەڵاتەی لە بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی (یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق)ی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی نائاسایی ژمارە (٨)ی لە ٦/ ٨/ ٢٠٠٧ بریارمان دا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (٢٢)ی ساڵی ٢٠٠٧

یاسای نەوت و گازی هەرێمی کوردستانی ـ عێراق

بەشی یەکەم

(پێناسەکان)

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

یەکەم :حکومەتی فیدراڵی: حکومەتی کۆماری عێراقی فیدراڵی.

دووەم :دەستووری فیدراڵی: دەستووری کۆماری عێراقی فیدراڵی.

سێیەم: هەرێم: هەرێمی کوردستانی – عێراق.

چوارەم :سەرۆکی هەرێم: سەرۆکی هەرێمی کوردستان – عێراق.

پێنجەم :پەرلەمان: ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق.

شەشەم :حکومەتی هەرێم: حکومەتی هەرێمی کوردستان – عێراق.

حەوتەم :ئەنجومەنی وەزیران: ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان– عێراق.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

هەشتەم :ئەنجومەنی هەرێمی: ئەنجومەن هەرێمی بۆ کاروباری نەوت و گاز لە هەرێمی کوردستان–عیراق
نۆیەم :وەزارەت: وەزارەتی سامانە سروشتییەکانی هەرێم.
دەیەم :وەزیر: وەزیری سامانە سروشتییەکانی هەرێم.
یازدەم : نەوت: هەر هیدرۆکاربۆناتێکی سروشتی یان هەر هیدرۆکاربۆناتێکی تێکەڵاوی سروشتی چ لە دۆخی گازی یان شلی بێ ئەوانەش دەگرێتەوە کە دەتوانرێ بگەڕێندرێتەوە بۆ حەشارگە کە.
دوازدەم : نەوتی خاو: هەموو هیدرۆکاربۆناتەکانی شل لە دۆخە سروشتییەکەی یان لە گازی سروشتییەوە بەهۆی خەستکردنەوە یان هەر هۆکارێکی پوختکردنی دیکەوە بەرهەمهێنرابێت.
سێزدەم : گازی سروشتی: هەموو هیدرۆکاربۆناتەکانی گازی کە بە سستی لە دۆخە سروشتییەکەیدا مابێتەوە، لەوانەش گازی تەڕ، گازی وشك، ئەو گازەی لە بەرگی بیر هەیە (Casing)و ئەو گازەی لە پڕۆسەی پوختکردنی هیدرۆکاربۆنی شل لە گازی تەڕ مابێتەوە، جگە لە نەوتی خاو.
چواردەم : گازی سروشتی بەیاوەر: گازی بەرهەمهێندراو، وتێکەلاَو لەگەڵ نەوتی خاو لە ژێر بارودۆخی حەشارگەییدا.
پانزدەم : کێڵگەی نەوت: حەشارگە یان کۆمەڵێك لە حەشارگەکانی نەوتی لە پێکهاتەکانی جیۆلۆجی زانراو یان دیاردەیەکی جیۆلۆجی کە نەوتی لێ بەرهەم دەهێنرێ بە شێوەیەکی بازرگانی وە بەپێی تەکنۆلۆژیایەکی ئاسایی وسوودێکی ئابووری هەبێ.
شانزدەم: کێڵگەی ئێستا: ئەو کێڵگە نەوتیەی کە تا پێش ٢٠٠٥/٨/١٥ بەرهەمی بازرگانی هەبوو.
حەڤدەم : کێڵگەی ئایندە: ئەو کێڵگە نەوتیە کە تا پێش ٢٠٠٥/٨/١٥ بەرهەمی نەبووە و هەر کێڵگەیەکی نەوتی دۆزراوە یان لە ئەنجامی پڕۆسەکانی دۆزینەوەی ئایندە دا دەدۆزرێتەوە.
هەژدەم : پڕۆسەکانی نەوت: بەدواداگەڕان و دۆزینەوە بە مەبەستی پەرەپێدان، بەرهەمهێنان، بە بازارکردن، عەمبار کردن، گواستنەوە، پالاَوتن، فرۆشتن و هەناردنی نەوت یان بنیادنان و دانان و دامەزراندنی هەر هەیکەلێکی دەزگاکان و مەکینەکان بۆ مەبەستی ئاماژە بۆکراو و کوتایی هێنان بە مۆڵەت و یان لابردنی هەریەکێك لەو هەیکەل و دامەزراو وبیناکان.
نۆزدەم : مولّکە جێگیرەکان: هەر سامانێکی نەگوازراوە چ گشتی بێ یان تایبەتی.
بیستەم : مۆڵەتی بەدواگەران: مۆڵەتێکە بەپێی ماددەی بیست و دوو ئەم یاسایە لە وەزیرەوە دەردەچێت.
بیست ویەك : مۆڵەتی ڕێپێدان: ئاگادارکردنەوە یان ئەو ڕەزامەندیەی کە لە وەزیرەوە بە پێی ماددەی بیست و پێنجی ئەم یاسایە دەردەچێت.
بیست و دوو : مۆڵەت: ڕێگەدان بە گرێبەستی نەوت، یان ڕێگەدان بە گەڕان بە دوای نەوتداو یان هەر ریکەوتنیکی تایبەتی پێی.
بیست و سێ: کەس: هەر کەسێکی سروشتی یان مەعنەوی یان هەر دامەزراویکی یاسایی دیکە.
بیست وچوار: کەسی ڕێپێدراو: ئەو بەڵێندەرەی کە گرێبەستی نەوتی لە خوی دەگرێت یان ئەو کەسەی بەپێی مۆڵەت یان ڕێپێدان بەرپرسیاریەتی دەخرێتە ئەستۆی.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

بیست و پێنج : بەڵێندەر: هەر کەسێك لەبواری نەوت دا لەگەڵ وەزارەت گرێبەست گرێدەدا.

بیست وشەش : بەرهەم هێنانی بازرگانی: بەرهەم هێنانی ڕۆژانە کە لە(٥٠٠٠) پێنج هەزار بەرمیل کەمتر نەبێ و لە ماوەی(١٢) دوازدە مانگدا.

بیست وحەوت : گرێبەستی نەوت: هەر گرێبەستێك گرێ دەدرێ یان ریگەدان یان لاری نەبوون یان هەر مولەتێك بەپێی ماددەی بیست وچواری ئەم یاسایە دەدرێت.

بیست وهەشت : ناوچەی گرێبەست: ئەو رووبەرەی لە گرێبەستی نەوت دا دراوە.

بیست ونۆ: گرێبەستی بەشدار کردن لە بەرهەمهێناندا: نمونەی گرێبەستی نەوت کە ناوە ناوە لەوانەیە دەخرێتە بەرچاو و هەموار دەکرێت لەلایەن وەزارەتەوە، کە جگە لەهەندێ لە کاروباری دیکەوە، مەترسی ئابووری و هونەریشی تێدایە، کە بەڵێندەر بەڵێنی پێدەدات لە بەرامبەر بەشێك لە بەرهەمەکەدا کە بۆی هەیە وەکو بنەمایەك بۆ دانوستاندنەکان لە گرێبەستی نەوتی دا پشتی پێ دەبەسترێ لە نێوان وەزارەت و ئەو کەسانەی کە ئارەزوویان لە جێبەجێ کردنی پرۆسەکانی نەوتی دا هەیە.

سی : داهاتەکان: داهاتەکانی حکومەتی هەرێم کە لە پرۆسەکانی نەوت بەدەست دەکەون، لەوانەش فرۆشتنی نەوت و گازو مولکانە و پاداشتی ئیمزاکردن و بەرهەمهێنان لەو گرێبەستانەی نەوتی لە نێوان کۆمپانیا بیانییەکان و ناوخۆییەکان بەستراوە.

سی ویەك : مولکانە: ڕێژەیەك لە نەوتی بەرهەمهێنراو کە مسۆگەرە، کە بۆ حکومەتی هەرێم لە ناوچەی گرێبەستەکەدا دابین دەکرێ.

سی و دوو : خاڵی دابین کردن: ئەو شوێنەی لە دوای پرۆسەی دەرهێنانی دێ کە نەوتی خاو و گازی سروشتی ئامادەن بۆ فرۆشتن و وەرگرتن بەپێی پێوانەکانی نێو دەوڵەتی، واتە ئەو شوێنەی کە کەسێك مافی موڵکداری نەوتی هەیە تیادا بەپێی بڕگەی حەوتەم لە ماددەی سێیەم لەم یاسایەدا.

سی وسێ : سندوقی ژینگە: ئەو سندوقەیە کە داهاتەکان لە خو دەگرێت و بەپێی ئەم یاسایە دا دیاری دەکرێت، و بەڵێندەرەکان بەبەشداری کردن تێیدا بەپێی مەرجەکانی گرێبەستی بەشداریکردنی بەرهەمهێنان و بەپێی ماددەی سی و حەوت لەم یاسایەدا پابەند دەبێت.

سی وچوار : کونترول کردن: کونترول کردنی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ بۆ زۆرینەی دەنگەکان دامەزراوی مەبەست، لە کۆبوونەوەکانی هەڵگری پشکەکان .

سی وپێنج : سەرکار: کەسی ڕێپێدراو یان هەرکەسێکی دیکە لە مۆڵەتەکەدا ناوی هاتبێ بۆ ئەوەی پرۆسەکانی نەوت بەڕێوەببات.

سی و شەش : حەشارگە: پێکهاتەی بەردی ژێر زەوی کە نیشتنی سروشتی تاکی هەیە و سەربەخۆیە لەو هیدرۆکاربۆناتەی کە توانای بەرهەمهێنانی نەوتی هەیە کە بە سیستەمی پاڵەپەستۆی سروشتی یەکگرتوو جیادەکرێتەوە.

سی و حەوت: بیر: کون کردنی ڕووی زەوی، کە هەڵکۆڵین و بڕینی پێکهاتەکانی بەردی ژێر زەوی دەگرێتەوە، بەمەبەستی دۆزینەوە لەپێناو بەدواگەران یان بەرهەمهێنانی نەوت.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

بەشی دووەم

چوارچێوەی پیادەکردنی یاساکە

ماددەی دووەم:

یەکەم: حوکمەکانی ئەم یاسایە پیادەدەکرێ بەسەر:

١- پرۆسەکانی نەوتی که جێ بەجێ دەکرێت لەلایەن کۆمپانیاکانی گشتی یان تایبەتی عێراقی بێ یان بیانی.

٢- هەموو چالاکیەکانی پەیوەستن بە پرۆسەکانی نەوت.

دووەم: بە پێی حوکمەکانی ماددەی (١١٥) و هەردوو برگەی یەکەم و دووەمی لە ماددەی(١٢١)ی دەستووری فیدراڵی ، هیچ یاسایەکی فیدرالی یان ڕێککەوتن یان گرێبەست یان یاداشتی لەیەك گەیشتن یان هەر بەڵگەیەکی دیکەی فیدراڵی تایبەت بە پرۆسەکانی نەوت جێبەجێ ناکرێت تاوەکو دەسەلاّتی تایبەتمەندی خۆی لە هەرێم دا ڕەزامەندی لەسەر جێبەجێکردن نەدات.

بەشی سێیەم

(موڵکداریەتی نەوت و مافەکانی حکومەتی هەریم)

ماددەی سێیەم:

یەکەم: موڵکداریەتی نەوت لە هەرێم دا، بەپێی ئەوەدایە کە لەماددەی (١١١)ی دەستووری فیدراڵ دا هاتووە، حکومەتی هەرێم بەشی هەیە لە داهاتەکانی ئەو نەوتەی لە کێڵگەکانی بەرهەمهێن بەدەست دەهێنرێ پێش ٢٠٠٥/٨/١٥ لەگەل بەشی گەلی عێراق بەگشتی بەپێی ئەم یاسایە و ماددەی (١١٢)ی دەستووری فیدراڵی دەسازێ .

دووەم: حکومەتی هەرێم بەشی هەیە لە داهاتەکانی نەوتی کێڵگەکانی بەرهەمهێن دوای ٢٠٠٥/٨/١٥ بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

سێیەم: حکومەتی هەرێم لەگەڵ حکومەتی فیدراڵی دا بەشداری دەکات لە بەڕێوەبردنی پرۆسەکانی نەوتی تایبەت بە کێڵگەکانی بەرهەمهێن پێش ٢٠٠٥/٨/١٥ لە هەرێم دا بەپێی حوکمی برگەی یەکەم لەماددەی (١١٢)ی دەستووری فیدراڵ دا.

چوارەم: حکومەتی هەرێم سەرپەرشتی کردن و ڕێکخستنی هەموو پرۆسەکانی نەوت دەگرێتە ئەستۆ، بە پێی ماددەی (١١٥) وە بە خو گونجاندن لەگەڵ ماددەی (١١٢) لە دەستووری فیدراڵدا، وەزیریش بۆی هەیە لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی ڕێگا بەلایەنی سێیەم بدا کە پرۆسەکانی نەوت جێبەجێ بکات لە پێناو زیادکردنی داهاتەکان لە سامانی نەوتی هەرێم دا.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

پێنجەم: حکومەتی هەرێم سەرپەرشتی کردن و ڕێکخستنی بە بازار کردنی بەشی هەرێم کە لە نەوتی دەرهێنراو لە پرۆسەکانی نەوت لە خاڵی دابین کردن دا دەگرێتە ئەستۆ، و مافی ئەوەی هەیە مۆڵەتی بە بازار کردنی ئەو بەشەی بە لایەنی سێیەم بدات.

شەشەم: حکومەتی هەرێم بەشەکەی خۆی وەردەگرێت لە هەموو داهاتەکانی کە لە پرۆسەکانی نەوتی بە دەست دەکەوێت بۆ سوودی گەلی هەرێم بە پێی ماددەی پانزدەم لەم یاسایەدا و ماددەی (١١٢) لە دەستووری فیدراڵ دا.

حەوتەم: بۆ هەر کەسێك هەیە لە خاڵی دابین کردنی مافی موڵکداریەتی نەوت بەدەست بێنێت بەشێوەیەکی قەتیسماوی.

ماددەی چوارەم:

ئەنجومەنی هەرێمی بەم شێوەیەی خوارەوە پێك دە هێنرێت:-

یەکەم: سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران - سەرۆك.

دووەم: جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران - جێگری سەرۆك.

سێیەم: وەزیری سامانە سروشتییەکان - ئەندام.

چوارەم: وەزیری دارایی وئابووری- ئەندام.

پێنجەم: وەزیری پلان دانان- ئەندام.

ماددەی پێنجەم :

ئەنجومەنی هەرێمی ئەمانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: دانانی پرینسیپەکانی گشتی بۆ سیاسەتەکانی نەوت و پلانی بەدواگەران و پە رە پێدانی گێلگەکان لە هەرێم دا لەگەل هەموارکردنیان.

دووەم: پێدانی ڕەزامەندی بۆ ئەو گرێبەستانەی تایبەت بە پرۆسەکانی نەوتی.

سێیەم: دیار کردنی ئاستی بەرهەمهێنان لە هەرێم دا بەشیوەیەك لەگەل بڕگەی دووەمی ماددەی (١١٢)ی دەستووری فیدرالی بگونجێت.

بەشی چوارەم

(ئەرکەکانی وەزارەت و وەزیر)

ماددەی شەشەم:

وەزارەت یان ڕێپێدراوەکەی ئەمانە دەگرێتە ئەستۆ:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان

یەکەم: ڕێکخستن و سەرپەرشتیکردنی پرۆسەکانی نەوت، بەرپرسیاریەتی وەزارەت ئەمانە دەگرێتەوە، داڕشتن وڕێکخستنی وچاودێری کردنی سیاسەتی پرۆسەکانی نەوت، سەربار ی ڕێکخستن و

www.mojkurdistan.com

پلان دانان و پیادەکردن و سەرپەرشتی کردن و پشکنین و ووردبینی بۆ جێبەجێکردنی هەموو پرۆسەکانی نەوت کە لەلایەن هەموو ئەو کەسانەوە ئەنجام دەدرێت، هەروەها هەموو چالاکیەکانی پەیوەست پێیەوە لەوانەش بەبازارکردنی نەوت.

دووەم: گفتوگۆکردن وئەنجامدانی ڕێککەوتننامەکان وجێبەجێکردنی هەموو مۆڵەتەکان لەوانەش ئەو گرێبەستە نەوتیانەی کە حکومەتی هەرێم ئەنجامی دابێت.

ماددەی حەوتەوم:

بەپێی ئەم یاسایە وەزیر دەسەلأت و ئەرکەکانی دەگرێتە ئەستۆ، وە ئەوانەش دەگرێتەوە کە لەناو مۆڵەتەکانیش هاتووە لە پێناو هێنانەدی ئەمانەی خوارەوەیە:

یەکەم: مسۆگەرکردنی بەڕێوەبردنی ڕاست و ڕەوانی سامانەکان نەوتی.

دووەم: کار کردن لە پێناومسۆگەرکردنی پەرەپێدانی پیشەسازی نەوت بەجۆرێك زیانەکانی ژینگە کەم بکاتەوە، و گەشەپێدانی ئابووری بەردەوام مسۆگەر بکات و هانی وەبەرهێنان بدات، بەجۆرێك پەرەپێدانی پلانە دوورهاوێژەکان بۆ هەرێم لە خۆ بگرێ وە دەبێ هۆشمەندانە و لەگەڵ پێشکەوتووترین شێوازی پیشەسازی نەوتدا کۆك بێت.

دەزگا و چالأکیەکانی پرۆسەی پالأوتن و پاشکۆکانی

ماددەی هەشتەم:

وەزارەت ئەمانە دەگریتە ئەستۆ :

یەکەم: ڕێکخستن و سەرپەرشتی کردنی هەموو دەزگاکانی بەکارهاتوو بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ لە پرۆسەکانی نەوت دا، و هەموو ئەوانە دەگرێتەوە کە بەکاردێن لە بەرهەمهێناندا وپالأوتن و گواستنەوە کە هێڵەکانی بۆڕیش ، وێستگەکانی دەمەوانە، وێستگەکانی پاڵدەر، وێستگەکانی پالەپەستۆکارەکان وە هەموو ئەو ئامیرانەی کە پێدەبەسترێتەوە، وەهەروەها دابەش کردن لەوانەش گشت سەنتەر و بینایەکان، بۆ چاککردنی ودۆزینەوە وبەرهەمهێنانی نەوت.

دووەم: ڕێکخستن و سەرپەرشتی کردنی هەموو پرۆسەکانی نەوتی تایبەت بە پالأوتن و پاشکۆکانی کە پالأوتن و عەمبار کردن و گواستنەوە و دابەشکردنی هەموو بەرهەمی پترۆکیمیاوییەکان دەگرێتەوە.

سێیەم: پیشکەشکردنی ئاسانکاری پێویست بۆ بەکارهێنانی دەزگاکانی لەم ماددەیەدا ئاماژەی پێکراوە بۆ حکومەتی فیدڕاڵی وە بۆ هەموو هەرێمەکان وپارێزگاکانی دیکەی بەرهەمهێن بە پێی ئەم یاسایە بۆ سوودی گەلی عێراق و لەگەڵ سیاسەتی فیدراڵی عێراقیدا بگونجێت کە حکومەتی فیدڕاڵی وحکومەتی هەرێم لەسەری کۆکن.

چوارەم: دابین کردنی هەر هێڵێك بۆ تۆڕی بۆڕییەکان کە قەبارەی یەدەگی هەیە بۆ هەرکەسێك مامەڵەی یاسایی لەگەڵ چالأکییەکانی نەوت لە عێراقدا دەکات، وەزیر بۆی هەیە بەپێی مەرجەکانی کە لە گرێبەستەکەدا هاتووە مۆڵەت بەوجۆرە توانایانە بدات .

www.mojkurdistan.com

هاندانی وەبەرهێنان

ماددەی نۆیەم:

وەزارەت ئەمانە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: هاندانی کەرتی گشتی و تایبەتی بۆ وەبەرهێنانی پرۆسەکانی نەوت، بۆ مسۆگەرکردنی هێنانەدی بەڕێوەبردنێکی کاریگەر بۆ سامانەکانی نەوت لە هەرێم دا، بەجۆرێك بەرزترین داهاتەکانی نەوت لە خۆ بگرێ لە پێناو سوودی گەلی هەرێم وعێراقدا.

دووەم: هاندانی بنیاتنانی دەزگاکانی تازە تایبەت بە پرۆسەکانی پالأوتن و پاشکۆکانی، لەوانەش پالأوگە و هێلّی بۆرییەکان، هەرکاتێك لەتوانادابێ لەلایەن کەرتی تایبەت یان بەهاوبەشی کردنیان.

بەشی پێنجەم

(کۆمپانیا گشتییەکان)

کۆمپانیای کوردستان بۆ دۆزینەوە و وەبەرهێنانی نەوت (KEPCO)

ماددەی دەیەم:

یەکەم: کۆمپانیای کوردستان بۆ دۆزینەوە و وەبەرهێنانی نەوت دادەمەزرێ کە کۆمپانیایەکی گشتی خاوەن کەسایەتی مەعنەوییە وە سەربەخۆیە لە رووی دارایی و کارگێرییەوە.

دووەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێری لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دادەمەزرێن دوای پەسندکردنی لەلایەن زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان، بەمەرجێك دەبێ سەربەخۆ بن لە وەزارەت دا و پسپۆربن لە بواری نەوت یان تایبەتمەندی دیکەی هونەری یان کارگێرییان هەبێ.

سێیەم: ماوەی دامەزراندنی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێری بە(٥) پێنج سالّ دیاری دەکرێت، بە پەسند کردنی زۆرینەی رەهای ئەندامانی پەرلەمان نوێ دەکرێتەوە.

چوارەم: کۆمپانیا بە رەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی بۆی هەیە:

١. رکابەری کردن لەگەلّ کۆمپانیای دیکەوە بۆ بەدەست هێنانی مۆلّەتی رێپێدانی تایبەت بە کێلّگەکانی ئایندەوە.

٢. ئەنجامدانی رێککەوتننامەکانی هاوبەشیکردن و هاوشێوەکانی لە رێککەوتنەکانی کارکردن لە هەرێم دا یان لەناوچەکانی دیکەی عێراقدا یان لە دەرەوە.

٣. دامەزراندنی کۆمپانیاکانی بە کارخستنی سەربەخۆی بێت و بە مولّکداریەتی خۆی بێت تایبەت بە پرۆسەکانی نەوت کە پەیوەستە بەکێلّگەکانی ئایندەدا.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

پێنجەم: ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە بە پەسندکردنی زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان کۆمپانیاکە بکاتە کۆمپانیای پشکدار، پشکەکانی بخرێتە بەرچاوی هاولاتیانی عێراق.

کۆمپانیای کوردستانی نیشتمانی نەوت (KNOC)

ماددەی یازدەم:

یەکەم: کۆمپانیای کوردستانی نیشتمانی نەوت دادەمەزرێ، کە کۆمپانیایەکی گشتی، خاوەن کەسایەتی مەعنەوییە وە سەربەخۆیە لەبواری کارگێڕی و داراییەوە.

دووەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێڕی لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دادەمەزرێن دوای پەسند کردنی لەلایەن زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان، بە مەرجێك دەبێ لە وەزارەت سەربەخۆ بن، پسپۆڕبن لە بواری نەوت یان تایبەتمەندی دیکەی هونەری و کارگێڕیان هەبێ.

سێیەم:ماوەی دامەزراندنی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێڕی بە (٥) پێنج ساڵ دیاری دەکرێت، بە پەسندکردنی زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان دەتوانرێ نوێ بکرێتەوە.

چوارەم: بەڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی کۆمپانیا بۆی هەیە :

١- ڕکابەری لەگەڵ کۆمپانیاکانی دیکە بکات بۆ بەدەست هێنانی مۆڵەتی تایبەت بەبەڕێوەبردنی کێڵگەکانی ئێستا.

٢-ئەنجامدانی ڕێکەوتننامەی هاوبەشیکردن لەگەڵ کۆمپانیا جیهانیەکانی نەوت کە شارەزاییان هەیە و ناودەنگیان باشە لە پڕۆسەکانی نەوت دا، بۆ بەهێزکردنی بەرهەمهێنانی کێڵگەکانی ئێستا بۆ بەدەست هێنانی پتری داهاتەکان بە خێرایی.

٣- ڕکابەری کردن بۆ بەدەستهێنانی مۆڵەتی تایبەت بە کێڵگەکانی ئایندە و هەریەکەو بەپێی دۆخی تایبەتی خۆی.

کۆمپانیای کوردستان بۆ بە بازارکردنی نەوت (KOMO)

ماددەی دوازدەم:

یەکەم: کۆمپانیای کوردستان بۆ بە بازارکردنی نەوت دادەمەزرێ، وەکو کۆمپانیایەکی گشتی خاوەن کەسایەتی مەعنەوییە وە سەربەخۆیە لە بواری دارایی و کارگێڕیەوە.

دووەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێڕی لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دادەمەزرێن و دوای پەسند کردنی لەلایەن زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان، بە مەرجێك دەبێ لە وەزارەت سەربەخۆ بن، پسپۆڕبن لە بواری نەوت یان تایبەتمەندی دیکەی هونەری و کارگێڕیان هەبێ.

سێیەم: ماوەی دامەزراندنی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێڕی بە (٥) پێنج ساڵ دیاری دەکرێن، بە پەسندکردنی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان دەتوانرێ نوێ بکرێتەوە.

ئــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

چوارەم: كۆمپانیا هەلدەستێت بە بازاركردن یان ڕێكخستنی بە بازاركردنی نەوتی كە لە پرۆسەكانی نەوتی بەدیهاتووە، وە بۆی هەیە هەڵبستێت بە بازاركردنی بەشی بەڵێندەر لەم نەوتە بەپێی ڕێككەوتن لەگەلیان بەگویرەی گرێبەستی بەشداری كردنی بەرهەم .

كۆمپانیای كوردستان بۆ پرۆسەكانی پالاوتن و پاشكۆكانی (KODO)

ماددەی سێزدەم:

یەكەم: كۆمپانیای كوردستان بۆ پرۆسەكانی پالاوتن و پاشكۆكانی دادەمەزرێ، وەكو كۆمپانیایەكی گشتی خاوەن كەسایەتی مەعنەوییە وە سەربەخۆیە لە بواری دارایی و كارگێڕییەوە.

دووەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی كارگێڕی لەلایەن ئەنجومەنی وەزیران دوای پەسند كردنی بە زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان دادەمەزرێ، وسەربەخۆ دەبن لە وەزارەت، دەبێ پسپۆڕی نەوت بن یان تایبەتمەندیەكانی دیكەی هونەری و كارگێڕی گونجاویان هەبێ.

سێیەم: ماوەی دامەزراندنی هەموو ئەندامانی ئەنجومەنی كارگێڕی بە (٥) پێنج ساڵ دیاری دەكرێت، بەپەسند كردنی زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان دەكرێ نوێ بكرێتەوە.

چوارەم: كۆمپانیای (KODO) ئەمانە ئەنجام دەدات:

١- بەڕێوەبردنی هەموو دەزگاكانی میری تایبەت بە پرۆسەكانی نەوت بەپێی برگەی یەكەم لە ماددەی هەشتەمی ئەم یاسایە وە كاردەكات بۆ دابین كردنی ئەم جۆرە دەزگایانە لەوانەش تۆڕە سەرەكییەكانی هێڵی بۆرییەكان بۆ هەر دامەزراویك پەیوەندی هەبێت بە كەرتی گشتی و تایبەتیەوە كە لە هەرێمدا كاردەكەن.

٢- ڕكابەری كردن لەگەڵ كۆمپانیاكانی دیكەوە بۆ بەدەست هێنانی مۆڵەتەكان دوای ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی ، وە مافی ئەوەی هەیە هەلبستێت بە كارەكانی بەگەڕخستنی تایبەت بە پرۆسەكانی نەوتی وە ڕێككەوتنەكانی هاوبەشی كردن یان گرێبەستنی هاوشێوەی ئەنجام بدات ، چ لە هەرێم بێت و یان لە هەرێمەكان و پارێزگاكانی تردا.

٣- بە هاوبەشی كردن لەگەڵ كۆمپانیا نەوتیەكانی جیهان یان لەگەڵ كەرتی تایبەت لە پرۆسەكانی نەوتی تازەو بە ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی.

٤- بەڕێگەدان بەلایەنی سێیەم بۆ بەڕێوەبردنی هەریەكێك لە دەزگاكانی و بە ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی.

ڕێكخستنی كۆمپانیا گشتیەكان

ماددەی چواردەم:

ئـــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی كـــــــوردستان

یەكەم: وەزارەت ڕێكخستنی ئەم دەزگایانەی خوارەوە لە ئەستۆ دەگرێ:

١- كۆمپانیای كوردستان بۆ دۆزینەوە و بەرهەمهێنان (KEPCO).

www.mojkurdistan.com

٢- کۆمپانیای کوردستانی نیشتمانی نـــــــــــــــــــــــــەوت (KNOC).
٣- کۆمپانیای کوردستان بۆ هەناردنی نـــــــــــــــــــــــەوت (KOMO).
٤- کۆمپانیای کوردســـــتان بۆ پرۆسەکانی پالاوتن و پاشکۆکانی (KODO).

دووەم: بۆ ئەنجومەنی کارگێڕی هەر کۆمپانیایەکی ئاماژە بۆکراو لە بڕگەی/ یەکەمی ئەم ماددەیە، پەیڕەوێکی تایبەت بەخۆی دەربکات، کە هەیکەل و ڕێکخستن و دەسەڵاتەکانی چۆنیەتی جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی لە خۆی بگرێ.

سێیەم: وەزیر بۆی هەیە پێشنیاری دامەزراندنی کۆمپانیای دیکە بکات بۆ دۆزینەوە و پەرەپێدان و بەرهەمهێنانی نەوت و پالاوتن، هەروەها خزمەتگوزاریەکانی کڕین و دابین کردن بۆ ئاسانکردنی بەڕێوەبردنی پرۆسەکانی نەوت بە شێوەیەکی کاریگەر.

بەشی شەشەم

(بەڕێوەبردنی داهات و بەشە تایبەتیەکان)

سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان(KOTO)

ماددەی پازدەم:

یەکەم: سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان دادەمەزرێ، وکەسایەتی مەعنەوی هەیە وە سەربەخۆیە لە بواری دارایی وکارگێڕی .

دووەم: سەرۆك ئەندامانی ئەنجومەنی کارگێڕی لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دوای پەسندکردنی لەلایەن زۆرینەی ڕەهای ئەندامانی پەرلەمان دادەمەزرێن، بە مەرجێك دەسەڵات و بەرپرسیاریەتیان بە یاسا دیاری بکرێت.

سێیەم: پێویستە وەزارەت هەموو زانیاریە داراییە پێویستەکانی پەیوەست بە مۆڵەتەکان و گرێبەستەکان بە سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان (KOTO) بدات.

چوارەم: بەپێی حوکمەکانی هەر دوو ماددەی (١١٢) ، (١١٥) ی دەستووری فیدراڵی و بەپێی حوکمەکانی کە لەم یاسایە دا هاتووە، سندوق داهاتە بە دەست هاتووەکانی لە پرۆسەکانی نەوتی تایبەت بە کێڵگەکانی ئێستاو ئایندە لەجیاتی گەلی هەرێم وەردەگرێت.

پێنجەم: تاوەکو مەرجەکانی ئاماژەیان بۆ کراوە کە لە ماددەی نۆزدەمی ئەم یاسایە جێبەجێ دەکرێن، سندوقەکە دوو حیسابی بە دەستەوە دەگرێ: یەکەمیان داهاتە بەدەست هاتووەکان لە پرۆسەکانی نەوتی تایبەتن بە کێڵگەکانی ئێستا (حیسابی کێڵگەکانی ئێستا)، هی دیکە داهاتەکانی بەدەست هاتوو لە پرۆسەکانی نەوتی تایبەتن بە کێڵگەکانی ئایندە (حیسابی

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

کێڵگەکانی ئاینده)، هەردوو حیساب بەشێك لە داهاتی گشتی هەرێم پێكدێنن و دەكەوێتە ژێر چاودێری پەرلەمان.

شەشەم: حیسابی کێڵگەکانی ئێستاو حیسابی کێڵگەکانی ئاینده بۆ وردبینی سەربەخۆ ملكەچ دەبن، وە سەیرکردنی بۆ هاوولاتیان ڕەوایە. سندوقەکە بەرپرسیاریەتی خۆی بەپێی پرەنسیپ و پێوانەی تایبەتی بەدەستپێشخەری شەفافیەت لە پیشەسازیەکانی دەرهاتوو ئەنجام دەدات کە لە سەرچاوەی Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) ئاداری ٢٠٠٥ داهاتووە.

ماددەی شازدەم:

ئەرکی سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان بەپێی یاسا ڕێکدەخرێ، بەمەبەستی بەڕێوەبردنی ئەو داهاتانە و دابەشکردنیان بەپێی نوێترین پێوانەکانی نێو دەوڵەتی تایبەت بە شەفافیەت و بەرپرسیاریەتی.

ماددەی حەڤدەم:

کارەکانی سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان لە ژێر چاودێری پەرلەمان دەبێت.

بەشی حەوتەم

(هاوکاری کردن لە گەل حکومەتی فیدراڵی)

ماددەی هەژدەم:

بەپێی مەرجەکانی لە ماددەی نۆزدەم ئەم یاسایە دا هاتووە حکومەتی هەرێم ئەمانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: ڕێککەوتن لەگەڵ حکومەتی فیدراڵی بۆ بەڕێوەبردنی نەوت و گازی دەرهێنراو لەکێڵگەکانی ئێستای هەرێم دا وە بە شێوەیەکی هاوبەشدا.

دووەم: هاوکاری کردن لەگەڵ حکومەتی فیدراڵی بۆ دانانی سیاسەتی ستراتیژی لە پێناو پەرەپێدانی سامانی نەوت و گاز لە هەرێم دا وهاوسەنگ بێت لەگەڵ چالاکیەکانی نەوتی دیکەوە لە ولاتدا بە جۆرێك بەرزترین سوودی بۆ گەلی عێراق بێتە دی، بە پشت بەستن بەتازەترین تەکنەلۆژیاو پرەنسیپەکانی بازاڕو هاندانی وەبەرهێنان بەپێی ماددەی (١١٢)ی دەستووری فیدراڵی.

سێیەم: هاوکاری کردن لەگەڵ (ئەنجومەنی فیدراڵی نەوت و گاز) کە بەپێی ڕککەوتنێك لەگەڵ حکومەتی هەرێمدا دادەمەزرێ بۆ ئەوەی گرێبەستەکان ئەنجام بدرێن وە پێوانەکان ونموونەکانی گرێبەستەکان و مەرجەکانی بازرگانی دابڕێژرێت بۆ گفتوگو کردن لەگەل ئەو بەلێندەرانەی کە لە عێراقدا کاردەکەن.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

چوارەم: ڕەزامەندی نواندن لەسەر دانانی هەموو داهاتەکانی لە پرۆسەکانی نەوت لە هەرێم دا بە دەست دەهێندرێن لە سندوقی گشتی داهاتە نەوتیەکانی تایبەت بە عێراقدا.

ماددەی نۆزدەم:

بنەمای هاوکاری ورێککەوتن کە لەماددەی هەژدەمی ئەم یاسایە ئاماژەی بۆ کراوە بە پێی ئەم مەرجانەی خوارەوە دەبێ:-

یەکەم: دانانی هەموو داهاتە نەوتیەکان لە هەموو عێراقدا بە دەست دەهێندرێ بە سندوقی گشتی داهاتە نەوتیەکان، بەمەرجێك لەلایەن دەستەیەکی گشتی هاوبەش و بەپێی ماددەکانی (١٠٦، ١١٢، ١٢١) لە دەستووری فیدراڵی دا بەڕێوە ببرێ و حیسابی ئەو سندوقە لە بانکێکی جیهانی بەناوبانگ هەڵگیرێ و حیسابێکی تایبەتی بەناوی سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان بکرێتەوە، مانگانە بەشی هەرێمی کە لەسەری ڕێککەوتوون لێی دابنرێت، بۆ ئەوەی بکەوێتە ژێر دەسەلاَتی ڕەهای حکومەتی هەرێم بەجۆرێك بە یاسایەکی فیدراڵی بە ڕێککەوتن لەگەڵ حکومەتی هەرێم ڕێکبخرێ.

دووەم: پێویستە سەرلەنوێ هەیکەلی پیشەسازی نەوت لە عێراقدا دابڕێژرێتەوە بۆ ئەوەی ڕۆڵێکی گونجاوی کۆمپانیای نەوتی نیشتمانی عێراقی مسۆگەر بکرێت و هاندانی وەبەرهێنانی تایبەت بکرێت بە جۆرێك لەگەڵ حوکمەکانی برگەی دووەم لە ماددەی (١١٢)ی دەستووری فیدراڵی بگونجێت، بەجۆریك بەرزترین سوودی بۆ گەلی عێراق بە زووترین کات، ئەنجام بدات.

سێیەم: کێڵگەکانی ئێستا لەلایەن حکومەتی هەرێم و حکومەتی فیدراڵیەوە بەیەکەوە بەڕێوە دەبرێ، بە جۆرێك حکومەتی هەرێم نوێنەرایەتیەکی گونجاویان لە ئەنجومەنی فیدراڵی نەوت و گازدا هەبێ و دەبێ هاوبەش بێ لەبەڕێوەبردنی کۆمپانیای نەوتی نیشتمانی عێراقی بە جۆرێك لەگەڵ ماددەی (١٠٥)ی دەستووری فیدراڵی دا بگونجێت.

چوارەم: پێویستە حکومەتی فیدراڵی، هیچ پرۆسەیەکی نەوتی تازە لەو ناوچانەی کە ناکۆکی لەسەر هەیە ئەنجام نەدات بەبێ ڕەزامەندی حکومەتی هەرێم، تاوەکو ڕیفراندۆمی گشتی بەپێی ماددەی (١٤٠)ی دەستووری فیدراڵی ساز دەکرێ .

پێنجەم: هەر چالاَکیەك بە پێچەوانەی برگەی چوارەمی ئەم ماددەیە تایبەت بەپرۆسەکانی نەوت لەناوچەکانی ناکۆکی لەسەر هەیە ئەوەی بڕیاری گەڕاندنەوەی بۆ سەر هەرێم پێدراوە بەپێی ماددەی ١٤٠ لەدەستووری فیدڕالیدا ، مامەڵە لەگەڵ ئەو چالاَکیانەدا لەبەر ڕۆشنایی حوکمەکانی ئەم یاسایەو ماددەی (١١٢) یەکەمودووەم لەدەستووری فیدڕالی دا دەکرێ.

ماددەی بیستەم:

تاوەکو مەرجەکانی لە ماددەی نۆزدەمی ئەم یاسایە دا بەتەواوەتی جێبەجێ دەکرێ، حکومەتی هەرێم مافەکانی بەپێی ماددەکانی ١١٢، ١١٥ و برگەی سێیەم لە ماددەی (١٢١)ی دەستووری فیدڕالی دا

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

بەڕێوەدەبات، داهاتەکان لەلایەن سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان بەپێی ماددەی پازدە ئەم یاسایە وەردەگیرێ.

بەشی هەشتەم

(مۆڵەتەکان)

دابەشکردنی زەوی و زار بۆ چەند پارچەیەك

ماددەی بیست ویەك:

بۆ مەبەستی ئەم یاسایە هەرێم دابەش دەکرێت یان هەندێ لەبەشەکانی بۆ چەند پارچەیەك لەزەوی، وهەرپارچەیەك بە سیستەمی ئەحداسیاتی چوارجای جیهانی (UTM) Universal Transverse Mercator وسیستەمی ئەحداسیاتی گۆیی (جوگرافی) دیاریدەکرێت.

مۆڵەتی بەدواگەران

ماددەی بیستودوو:

یەکەم: وەزیر بۆی هەیە لە دوای ڕەزامەندی ئەنجوومەنی هەرێمی مۆڵەتی بەدواگەران بۆ ناوچەیەکی دیاریکراو وە بۆ ماوەیکی دیاریکراو بۆ کەسێك یان کۆمەڵێ کەس بدات.

دووەم:

١- هەڵگری مۆڵەتی بەدواگەران مافی ئەوەی هەیە ڕووپێوکردنی جیۆلۆجی و جیۆفیزیایی و جیۆکیمیاویی ئەنجام بدات و هەروەها ڕووپێوکردنی جیوتەکتیکی لە چوارچێوەی ناوچەیەکی دیاریکراو وە بۆ ماوەیەکی دیاریکراو .

٢- پێویستە کەسی ڕێپێدراوی خاوەن مۆڵەت ، کە ڕاپۆرتەکانی دەربارەی ئەو پێشکەوتنەی لە بەدواگەران بەدەستی هێناوە و ئەنجامەکانی پێشکەش بکات، لەگەڵ پاراستنی نهێنی ئەو زانیاریانە.

٣- مۆڵەتی بەدواگەران مافی هەڵکەندن و هەر تایبەتکاریەکی زێدەی دیکە بە هەڵگرەکەی نادات بۆ ئەوەی ببێتە گرێبەستێکی نەوتی.

سێیەم:

١- هەڵگری مۆڵەتی بەدواگەران بۆی هەیە کوتایی بە مۆڵەتەکەی بهێنێ، بە مەرجێك بە نووسراو ئاگاداریەك پێشکەش بە وەزارەت بکات دوای ئەوەی ئەو کەسە ڕێ پێدراوە هەموو پابەندیەکانی لە چوارچێوەی مۆڵەتەکە جێبەجێ کردبێت.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

٢- وەزیـر بـۆی هەیـە لـە دوای ڕەزامەنـدی ئەنجوومـەنی هـەرێمی مۆڵەتەکـە هەڵبووەشـێنێتەوە دوای ئەوەی بە نوسراو ئاگاداریەك ئاراستە هەڵگرەکەی بکات، ئەگەر بە مەرجەکانی مۆڵەتی بەدواگەران پابەند نەبوو بێت.

ماددەی بیست وسێ:

نابێ مۆڵەت بدرێت بە ناوچەیەك کە لەژێر گرێ بەستی نەوتی یان مۆڵەتی بەدواگەران دابێ، ئەگەر ئەو مۆڵەتە لەگەڵ مافەکانی کەسی ڕێپێدراو ناکوك بێت.

دۆزینەوە و پەرەپێدان

ماددەی بیست وچوار:

یەکەم: وەزیر بۆی هەیە لە دوای ڕەزامەندی ئەنجوومەنی هەرێمی گرێبەستێکی نەوت بۆ دۆزینەوەو پەرەپێدانی ناوچەیەکی دیاری کراو ئەنجام بدات لەگەڵ کەسێك یان چەند کەسێك بەمەرجێك ئەو کەسانە ڕێککەوتننامەی بەگەڕخستنی هاوبەش ئەنجام بدات ، وە لەلایەن وەزیرەوە پەسەند کرابێت بەپێی ماددەی سی یەم لەم یاسایە دا ، و دەکرێ کەسێك یان کەسەکانی، کۆمپانیای تایبەتییەکان لە هەرێم دا یان لە ناوچەکانی دیکەی عێراقدا یان کۆمپانیای نەوتی بیانی بچێتە پاڵیانەوە.

دووەم: گرێبەستنی نەوت پشت بە گرێبەستنی بەشدار کردنی بەرهەمهێنانەوە ببەستێ یان گرێبەستی دیکە کە وەزیر وایدادەنێ داهاتی پتر بۆ گەلی هەرێم بەدەست دێنن و لە ماوەی گونجاودا بەپێی ئەوەی لە بەشی دەیەمی ئەم یاسایە دا هاتووە.

سێیەم: بۆ ئەوەی کەسەکە لێهاتوو بێ بۆ ئەنجامدانی گرێبەستی نەوت پێویستە:

١- توانای دارایی و زانیاری و توانایی و تەکنۆلۆژیایی هەبێ بۆ ئەوەی بتوانی پرۆسەکانی نەوت لە ناوچەی گرێبەستەکە ئەنجام بدات، شارەزایی باشی بەدەست هێنابێت لەمیانەی جێبەجێ کردنی پرۆسەکانی نەوتی هاوشێوە وە بەڵگەی پشت پێ بەستووی بۆ سەلماندنی ئەوەش پێشکەش بکات.

٢- پابەند بوون بە هاوڵاتیەتی و هاوبەرپرسیاریەتی باش و پابەندبوون بە (١٠) دە لە پرەنسیپیەکانی بەڵگەنامەی جیهانی نەتەوەیەکگرتووەکان لە ٢٠٠٠/٧/٢٦ دەرکراوە (The ten principles of the global compact launched by the United Nations on 26 JULY2000)

چوارەم:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

١- گرێبەستنی نەوت مافێكی تايبەتی بۆ بەڵێندەر فەراهەم دەكات بۆ بەڕێوەبردنی پرۆسەكانی نەوت لە ناوچەی گرێ بەستەكە دا لەگەڵ سەرپێچی نەكردن لە ماددەی بيست وپێنجی ئەم ياسايە.

٢- گرێ بەستنی نەوت، نەوتی خاو و گازی سروشتی و نەوتە خاوەكانی ديكە دەگرێتەوە.

پێنجەم: پێويستە بەلێندەر :

١-لەميانەی (٤٨)چل و هەشت كاتژمێردا لە حاڵەتی دۆزينەوەی نەوت لە ناوچەی گرێبەستەكەدا، ئاگاداريەكی نووسراو ئاراستەی وەزير بكات.

٢- زانياريەكانی تايبەت بە دۆزينەوەی نەوت بەو شێوازەی كەلە پيشەسازيەكانی نەوتدا پەيرەودەكرێت پێشكەشی وەزيری بكات.

شەشەم: گرێبەستی نەوت بەڵێندەر پابەند دەكات بە تەواوكردنی پرۆسەكانی نەوت بەپێی پرۆگرامەكانی كارو پلان و بودجەی پەسندكراو لەلايەن وەزيرەوە يان وەكو لە گرێبەستەكەدا هاتووە.

مۆڵەتی ڕێپێدان

ماددەی بيست و پێنج:

يەكەم: وەزير بۆی هەيە لە دوای ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی مۆڵەتی ڕێپێدان بە كەسێك يان كۆمەڵە كەسێك بدات كە تايبەتە بە ناوچەيەكی دياريكراو لەپێناو :

١-دامەزراندن و دانان و بەكارخستنی دەزگاكان و مەكينەو كەرستەكان.

٢- جێبەجیٚ كارەكانی ديكە.

دووەم:

١- هەڵگری مۆڵەت بۆی هەيە كوتايی بە مۆڵەتەكەی بهێنیٚ بەمەرجێك بەنوسراو ئاگاداريەكی پێشكەش بە وەزارەت بكات تێيدا ڕوونی بكاتەوە كە ئەو هەموو پابەندييەكانی جێبەجیٚ كردووە، وە بروانامەی لەسەر جیٚ بەجیٚ كردنی كاری وەرگرتبێت .

٢- ئەگەر هەڵگری مۆڵەت بە مەرجەكانی پابەند نەبیٚ، وەزير بۆی هەيە دوای ئەوەی بە نوسراو ئاگادار كردنەوەيەكی ئاراستە دەكات مۆڵەتەكەی هەڵبووەشێنێتەوە.

٣- وەزير بە نوسراوئاگاداريەكی تايبەت بە پابەند بوون يان كوتايی هێنانی مۆڵەت ئاراستەی هەر كەسێكی ڕێپێدراو دەكات كە دەتوانیٚ پرۆسەكانی نەوت لە نێو ڕووبەری پێيدراو بە پێی مۆڵەتەكەی جێبەجیٚ بكات.

سێيەم: وەزير ئاگاداريەك ئاراستەی هەڵگری مۆڵەتەكان يان ئەو كەسانەی ڕێپێدراوی ديكەن كەلە نێو ئەو ڕووبەرەی پێيان دراوە دەكات، دەربارەی هەماهەنگی پرۆسەكانی نەوتی تايبەت بەخۆيان.

چوارەم: گرێبەستی نەوت يان مۆڵەتی ڕێپێدان بۆ خەڵكانی ديكە، دابين كردنی پێداويستەكانيان لە ناوچەی گرێبەستە مسوگەر دەكات بەمەرج وتايبەتمەندی شياودا.

ئەرشيفی ڕۆژنامەی وەقايعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

بانگێشە و بەخشینەکان

ماددەی بیستو شەش:

یەکەم:

١- وەزارەت بەڕاگەیاندنێکی گشتییەوە بانگێشە دەکات بۆ پێشکەشکردنی داواکاریەکانی مۆڵەت.

٢- وەزیر شێوازی گفتوگۆی ڕاستەوخۆ بۆ پێدانی مۆڵەتەکان هەڵدەبژێرێ ئەگەر بەرژەوەندی گشتی ئەوە بخوازێ.

دووەم:

١- لە داوایەکەدا ناوچەی گرێبەستو، کارە پێشنیارکراوەکانو پێوانەکانی کە پشتی پێدەبەسترێت لە پێشکەشکردنی داواکارییەکان دیاریدەکرێت، هەروەها ڕەسمەکانی کە لەگەڵ داواییەکە دەدرێ دیاریدەکرێتو ڕێگاو ڕێکەوتی پێشکەشکردنی داوایەکە روون دەکرێتەوە.

٢- وەزارەت پابەندنییە بە پێدانی مۆڵەت بۆ ئەو کەسانەی کە داواکاریان پێشکەشکردووە، ئەگەر دەقی داواییەکە پێچەوانەی ئەوە نەبێ.

سێیەم: دەبێ داواکردنی مۆڵەت بەم مەرجانەی خوارەوە پابەند بێ:.

١- دابینکردنی ساغ و سەلامەتی و تەندروستی گشتیو روخسارکردنی بارودۆخێکی گونجاو بۆ ئەو کەسانەی لە پرۆسەکانی نەوت کاردەکەن وەهەروەها بۆ هەموو ئەوانەی پەیوەندییان پێیەوە هەیە.

٢- پاراستنی ژینگەو خۆپاراستن لە پیسبوونو کەمکردنەوەو چارەسەرکردنیو خۆپاراستن لەهەر زیانێکی ژینگە کە لە ئەنجامی پرۆسەکانی نەوتە وە دێتە ئاراوە.

٣- هاولاَتیانی هەرێم وناوچەکانی دیکەی عێراق بەرزترین بۆ ڕاهێنان و دامەزراندن لە پرۆسەکانی نەوتی دا.

٤- هاولاَتیانی هەرێمو ناوچەکانی دیکەی عێراق بەرترین بۆ فەراهەمکردنی کالاَو خزمەتگوزاریەکان.

چوارەم: وەزارەت هیچ مۆڵەتێکی تایبەتی بەناوچەیەك نادات، تەنیا دوای لەبەرچاوگرتنی هەموو داواکارییەکانی پێشکەشکراونو کە بەدەنگەوە هاتوون وبەداوایەکەوە پابەندبوون.

بەشی نۆیەم

(مافەکانو پابەندییەکانی کەسی ڕێپێدراو)

ماددەی بیستو حەوت:

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان

یەکەم: نەوت بەپێی ئەمانەی خوارەوە بەرهەمدەهێنرێ:-

www.mojkurdistan.com

١- گرتنەبەری باشترین شێواز بۆ مسۆگەرکردنی بەرزترین ڕادەی بەرهەمهێنانی نەوت لەیەك پێکهاتەو یان بەیەکەوە لە چەند پێکهاتەیەك.
٢- پێویستە بەپێی باشترین شێوازەکانی لە پیشەسازیەکانی نەوتدا بێت و پەیڕەوکردنی پرەنسیپەکانی ئابووری پشت پێ بەستراو وەکو لە ماددەی سی وحەوتەمی ئەم یاسایەدا هاتووە.
٣- زێدەڕۆیی لەبەکارهێنانی نەوت و ووزە لە حەشارگەیەکەوە قەدەغە بکرێ.

دووەم: کەسانی ڕێپێدراو پابەندن بەهەڵسەنگاندنی بەردەوامی ستراتیژیەتی بەرهەمهێنانی نەوت و، پەیڕەوکردنی چارەسەرکردنی تەکنیکی هەنگاوەکانی پێویست لە پێناو هێنانەدی ئەو ئامانجانەی لەبڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیەدا هاتووە.

ماددەی بیست و هەشت:

یەکەم: بوونی مۆڵەتەکانی نەوتی بەرکار لەناوچەکەی گرێبەست دا فەراهەمکردنی مۆڵەتی دیکە قەدەغەناکات بۆ دۆزینەو وگەڕان بەدوای سامانی سروشتی دیکەی جگە لە نەوت بەمەرجێك ئەو چالاکیانە کۆسپ نەخاتە بەردەم کاری دروستی پرۆسەکانی نەوت و بایەخپێدانی.

دووەم: ئەگەر ماف و پابەندیەکانی هەڵگری مۆڵەتەکانی لەبڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیەدا هاتووە ناکۆك بوو،ئەنجوومەنی هەرێمی بۆی هەیە لایەنی باشتر پێشبخات لە ژێر ڕۆشنایی مەرجی دیاریکراو بەپێی ڕێنماییەکانی لێیەوە دەردەچن دەستنیشان بکرێ بەبێ ئەوەی قەرەبۆکانی لایەنەکەی دیکەوە فەراموش بکات کە لە ئەنجامی ئەوەوە سەری هەلدەدات .

ماددەی بیست و نۆ:

یەکەم:

١- کەسی ڕێپێدراوی هەڵگری مۆڵەت مافی بەکارهێنانی ئەمانەی خوارەوەی نیە:-
أ- هەر موڵکێکی گشتی بەبێ ڕەزامەندی لایەنەکانی پەیوەندیدار.
ب- هەر موڵکێکی تایبەت بە حکومەتی هەرێم بەبێ ڕەزامەندی لایەنەکانی پەیوەندیدار.
ج- هەر موڵکێکی تایبەتی بەبێ قەرەبووکردنەوەیەکی باش بۆ خاوەنەکەی.
٢- مولکدار دەتوانێ مۆلکە جێگیرەکانی لەناوچەی مۆڵەت پێدراو بەکار بهێنێ بەمەرجێك تێکەلاوی لەگەل پرۆسەکانی نەوتی روو نەدات.
٣- مۆڵەت چۆنیەتی بەکارهێنانی دامەزراوەکانی گشتی وسەرچاوە سروشتییەکان دیار دەکات، لەوانەش دار و چەولم وبەرد و ئاو.
٤ - مۆڵەت کەسی ڕێپێدراو لە پابەندیەکانی لەبەرامبەر پەیرەو ویاساکانی بەرکار لە هەرێمدا نابورێ، تەنیا دوای وەرگرتنی ڕەزامەندیەکانی لایەنەکانی پەیوەندیدار سەبارەت بەوەوە.

دووەم:

١- دەبێ کەسی ڕێپێدراو قەرەبووی دادپەروەرانەو هۆشمەندانە لەکاتی پرۆسەکانی نەوت دا بکاتەوە، ئەگەر:.
أ- هەلس وکەوتی خراپی لەگەڵ مولکەکانی خەڵکی دیکە کردو بووە هۆی زیان پێگەیاندنی.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

ب- دەستدرێژیکردنی بەئەنقەست بۆ سەرچاڵاکییە ڕێپێدراوەکان.

٢- ئەگەر بەهای قازانجەکانی لە مۆڵەتەکەدا بەدەست هاتوون زیادی کرد، لەئەنجامی ئەنجامدانی دەستدرێژەی کە لە برگەی دووەمی (١)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، ئەو قەرەبۆیەی کە پێویستە لەلایەن کەسی ڕێپێدراوەوە بدرێ، نابێ لەبڕی زیانەکە کەمتر بێت.

سێیەم: قەرەبووی دادپەروەرانەو شیاو بەپێی ئەم ماددەیە لەلایەن وەزارەتەوە دەخەملێندرێ، دوای بینینی هەموو ناڕەزاییەکانی لەلایەن هەموو لایەنەکانی پەیوەندیدارەوە پێشکەشکراون، کەسی ڕێپێدراو مافی ئەوەی هەیە داوای ناوبژیوان بکات بەپێی بەندەکانی ناوبژیوانی، هەروەها ئەو کەسەی زیانی پێدەگات مافی ئەوەی هەیە پەنا بۆدادگای تایبەتمەند ببات لە هەرێم دا بۆ نارەزایی دەربرین لەسەر بڕیارەکانی قەرەبووکردن.

ماددەی سییەم:

لەدەقی مۆڵەتەکەدا هاتووە کە وەزیر ڕەزامەندی پێدان لە ئەستۆبکرێت کە بدات یان لە وانەی خوارەوە ئاگادار بکرێتەوە:

یەکەم: ڕێککەوتننامەکانی بەکارخستنی هاوبەشیو هەناردنە دەرەوەو ڕێکەوتنەکانی دیکەی تایبەت بەپرۆسەکانی نەوت جگەلە هەر گۆڕانکاریەکی ئەم ڕێکەوتننامانە.

دووەم: هەر گۆڕانکاریەکی بۆ کونترول کردنی کەسی ڕێپێدارو .

سێیەم: هەر ڕێپێدانێك چ گواستنەوە یان گۆڕینەوە، ڕەوانەکردن، نوێکردنەوەو لەیەکدانو بارمتەو هەر ڕەفتارێکی یاسایی دیکەی تایبەت بە مۆڵەتەکە.

ماددەی سی‌ویەك:

ئەگەر لە مۆڵەتەکەدا لە کەسێك زیاتر هەبوو جگە لەکەسی ڕێپێدارو پابەندیو بەپرسیاریەتیەکانی هەموویان هاوبەرپرسیاریەتیە و هاوشانە لەچوارچێوەی مۆڵەتەکەدا چ بەشێوەیەکی هاوبەش یان تاك بێت.

ماددەی سی‌ودوو:

یەکەم: هەرێم مافی ئەوەی هەیە خاوەنداریەتی هەموو بەیاناتو زانیاریەکان بکات، چ سەرەتایی و تێکەڵاو، چارەسەر لێکدانەوەیە یان شرۆڤەکردنی تایبەت بەنەوتو پرۆسەکانی نەوت لە هەرێم دا.

دووەم: لەگەڵ سەرپێچی نەکردن لە برگەی یەکەم لەم ماددەیەدا کەسانی ڕێپێدراوەکان دەتوانن ڕووپەرێك لە بەیاناتو زانیاریەکانی لە میانەی مۆڵەتەکەدا بەدەست هاتووە، بەکاری بێنیت بە مەبەستی مۆڵەتەکە و بەشێك یان هەمووی وەکو لە مۆڵەتەکەدا هاتووە بەبێ ئەوەی مافی بەخاوەنبوونی ئەو بەیاناتانەی هەبێت لە کاتی هەڵوەشانەوەی مۆڵەتەکەدا.

سێیەم: ڕەوانە کردنی بەیاناتو زانیاریەکانی بۆ دەرەوە کە لە ماوەی پرۆسەکانی نەوت بەدەستهاتوون، بەشێوەیەکی ئازاد لەلایەن کەسانی ڕێپێدراوەوە دوای ڕەزامەندی وەزیر، بەمەرجێك لەکاتی داواکردندا دانەیەکی ئەسڵی لە هەموو بەیاناتو زانیاریە ئەلیکترۆنیەکان بە وەزیر بدرێ یان

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

حاڵەتی کاکلەیی یان بەردەلانیو شلەمەنی فیزیکییەکان یان بەبەشێکیان کە بەکاردەهێنرێو لە هەرێم دا بهێڵدرێتەوە.

ماددەی سیو سێی:

پشکێنەری گشتی لە وەزارەت چاودێری کردنی کەسی ڕێپێدراو دەگرێتە ئەستۆ، کەسی ڕێ پێدراویش دەبێ هەموو تۆمارەکانی لەلایەتی پێشکەشی بکات بۆ مەبەستی وردبینیکردن ئەگەر پێویستی کرد.

ماددەی سیوچوار:

یەکەم:

١. وەزیر بۆی هەیە مۆڵەتەکە هەڵوەشێنێتەوە بەپێی مەرجەکانی تێیدا هاتووە وە ئاگاداری ئەنجوومەنی هەرێمی بکاتەوە .

٢. هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەت مافەکانو پابەندییەکانی لە مۆڵەتەکەدا هاتووە ناگۆڕێت کە تایبەتە بە قۆناغی دوای تەواوبوونی ماوەی مۆڵەتەکە.

دووەم: ئەگەر مۆڵەتە دیاریکراوەکە بەپتر کەسێکی ڕێپێدارو درابێت وبارودۆخێك یان سەر لێشێوێنیك دروست بوو، بۆی هەیە وەزارەت هانبدات بۆ هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکە، بۆ وەزیر هەیە مۆڵەتەکە هەڵوەشێنێتەوە یان مۆڵەتی ئەو کەسانەی هەڵەیان کردووە یان کارێکیان کردبێ بووبێتە هۆی دروست بوونی ئەو بارودۆخە هەڵوەشێنێتەوە بە مەرجی کەسە ڕێپێدراوەکانی دیکەش بەو مەسەلەیە ئاگاداربکرێتەوە.

سێیەم: کاتێ وەزیر بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی مۆڵەتەکە دەدات بەپێی بڕگەی دووەم ئەم ماددەیە، هەرخۆی بەرژەوەندی ئەو کەسە ڕێپێدراوانەی کە مۆڵەتەکەیان هەڵوەشاوەتەوە دەگرێتە ئەستۆ کە بۆ هێنانە دی سوودە باڵاکانی گەلی کوردستان بەکاردێت.

ماددەی سیو پێنج:

یەکەم: دەبێ کەسی ڕێپێدراو زەمان وپشتگیریو بەرگری لە حکومەتی هەرێم بکات لە هەموو ئەو داوایانەی لەلایەنەکانی دیکەوە بەرزدەکرێتەوە کە بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆو ناڕاستەوخۆ لە ئەنجامی پرۆسەکانی نەوتیەوە پەیدادەبێ.

دووەم: کەسی ڕێپێدراو پێویستە ئینشورەنسی (Insurance) پێویستی هەبێ بۆ داپۆشینی ئەگەری بەرپرسیاریەتیەکان بەپێی بڕگەی یەکەم لەم ماددەیەداو بەپێی ئەو بڕە پارانەی کە وەزارەت ناوە ناوە جەختی لەسەر دەکات.

ماددەی سیوشەش:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان

یەکەم: کەسی ڕێپێدراو هەموو ئەو شتانەی لە پرۆسەکانی نەوت لە ناوچەی گرێبەستەکە لاببات و پاکیان بکاتەوە لەو حاڵەتانەی خوارەوە:

www.mojkurdistan.com

١- کاتێ کۆتایی هاتنی ماوەی مۆڵەتەکە یان هەلوەشاندنی.
٢- کاتێ پێویستی بەئەنجامدانی پڕۆسەکانی نەوت نامێنێ.

دووەم: لەگەڵ سەرپێچی نەکردن بەهیچ بەرپرسیاریەتێکی سزایی پێویستە لەسەر ئەو کەسەی کە لە پڕۆسەکانی نەوت بەبێ مۆڵەت بەشداریدەکات:-

١- هەرێم قەرەبوو بکاتەوەو بەنرخێکی یەکسان بەنرخی بازاڕی نەوت لەو بڕە دەرهێنراوەو بەرهەمهێنراوە یان هەناردراوە، لەگەڵ بژاردنی سوودەکانی دواکەوتن، بەمەرجێك نابێ لەڕێژەی یاسایی ئەو سوودانە ڕەت بێ کە وەزیر بڕیاری لەسەر دەدات.
٢- دەبێ غەرامەکانی هەموو دامەزراو مەکینەو ئامێرەکانی لە پڕۆسەکانی نەوت بەکار هاتوون یان غەرامەی لابردنیان بدات یان تێچووی لابردنیان بدات.
٣- پاککردنەوەی ئەو پیسیەی لەئەنجامی پڕۆسەکانی نەوت پەیدا بوون یان بژاردنی خەرجی ئەو پاککردنەوە بۆ هەرێم.

سێیەم: بەرپرسیاریەتیەکانی لە بڕگەی دووەم لەم ماددەیەدا هاتووە ئەو کەسانەی بەشداری دەکەن لە پڕۆسەکانی نەوت بەشێوەیەکی تاك یان کۆمەڵ دەیانگرێتەوە.

بەشی دەیەم

(گرێبەستی بەشداریکردنی بەرهەمهێنان)

مەرجەکانی گرێبەست

ماددەی سی‌وحەوت:

یەکەم: مەرجی گرێبەستی بەشداریکردنی بەرهەمهێنان ئەمانەن:

١- ماوەی دۆزینەوەی (٥) پێنج ساڵە بۆ دووماوە دابەشدەبێت یەکەم (٣)سێ‌ساڵەو دووەم (٢)دووساڵە،ودەکرێ بۆ (٧) حەوت ساڵ درێژبکرێتەوە بەڕادەی کۆتایی.
٢- تەنازولکردن (Relinquishment) لە (٢٥٪) بیست‌وپێنج لە سەدا لەناوچەی گرێبەستی ئەسڵی دوای ماوەی دۆزینەوە و(٢٥٪) بیست‌وپێنج لەسەدای دیکە لەناوچەکانی دیکە دوای هەر ماوەیکی درێژکردنەوە. ئەگەر ڕێژەی سەدای لەو تەنازولکردنانە بەشێك بکریتەوە لەهەر ناوچەیەکی دۆزراوە (discovery area) ئەم ڕێژانە کەمدەکرێتەوە تاوەکو ئەو ناوچەیە نەگرێتەوە. دەکرێ لەکۆتایی هەر ساڵێکدا لە ماوەی گرێبەستەکە بە ئارەزووی خۆی تەنازولبکرێ.
٣ – پابەندبوون بەکارەکانی دۆزینەوە دەکرێ گفتوگۆی لەسەربکرێ، بەشێوەیەکی ئاسایی کڕین‌و لێکدانەوەی هەموو بەیاناتەکانی هەیە لە خۆ دەگرێ لەوانەش بەیاناتەکانی بوومەلەرزەی لەبەردەستدا هەیە و مەسحی بوومەلەرزەیی لەماوەی یەکەمی دۆزینەوە لەگەل هەڵکەندنی بیری

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

دۆزینــەوە لــەماوەی دووەمــی دۆزینــەوە و هەڵکەنــدنی بـیر لــە هــەر ســاڵێك لــە ســاڵەکانی درێژکردنەوەدا.

٤- پاش بەکۆتاهاتنی ماوەی دۆزینەوە، ماوەی پەرەپێدان دەست پێ دەکات ماوەکەی (٢٠) بیست ســاڵەو ئەگــەر بەڵێنــدەر ماوەیــەکی دیکــەی ویــست بەهــەمان مەرجــەکانو پێوانــەکانی لــە گرێبەستەکەدا جێگرە، درێژدەکرێتەوە بۆ ماوەی (٥) پێنج ساڵی دیکەوە لەگەڵ بوونی توانا بۆ گفتوگۆکردن بۆ درێژکردنەوەی بۆ ماوەیەکی دیکەی تر.

٥- ڕێژەی موڵکانە (Royalty) لە (١٠٪) دە لە سەدا کەمتر نابێ،و بەپێی ماددەی چلویەکەمی ئەم یاسایە دەدرێت.

٦- خەرجیەکانی گەڕاوە لە بەرهەمهێناندا دادەشکێ، دوای داشکانی موڵکانە (ریع)و بەڕادەی زۆری ڕێژەی (٤٥٪) چلوپێنج لە سەدا بۆ نەوتی خاو تێپەڕ نابێتو ڕێژەیەك لە سەدا شەست(٦٠٪) لەگازی سروشتی تێپەڕناکات.

٧- بەشداریکردن لەبەرهەمهێناندا، لەو بەرهەمەی کەماوەتەوە دەکرێت دوای داشکاندنی ڕێژەی موڵکانەو خەرجیەکانی گەڕاوە کە ڕێگای پێدراوە بەپێی ئەو هاوکێشەیەی داهاتە کۆبووەوەکان و خەرجیەکۆبۆوەکانی نەوت لەبەرچاو دەگرێ بەجۆرێك دەبێ قازانجی گونجاوی بەڵێندەر لەخۆی بگرێ.

٨- دانی کرێی ساڵانە بۆ بانی زەویەکان لەماوەی قۆناغەکانی دۆزینەوە و پە رەپێداندا.

٩- بەشداریکردنی حکومەتی هەرێم بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ لە دۆزینەوەو پەرەپێدانو بەرهەمهێنان بەپێی مەرجەکانی لە گرێبەستەکەدا هاتووە.

١٠- پابەندبوون بەدانی ئەو بڕە پارانەی لەسەری ڕێکەوتن بۆ حکومەتی هەرێم بۆ پاڵپشتی کردنی ژینگەی هەرێم بەکاربهێنێ بە قەتیسماوی .

١١- مەرجەکانی مسۆگەر کردنی ساغو سەلامەتیو تەندروستیو خۆشگوزەرانیو پاراستنی ژینگە، ڕاهێنانو ئامادەکردنی کاڵاو خزمەتگوزاریەکان بەپێی پێوانەکانی نێودەوڵەتی بەجۆرێك دەبێ لەگەڵ مەرجەکانی لە ماددەی بیستو شەشەمی ئەم یاسایەدا هاتووە بگونجێت.

دووەم: ئەگەر وەزیر وایدانا کە گرێبەستی نەوت مەترسییە بازرگانیەکان گەورەیە یان پێویستی بەپشتیوانی پارەی زۆرە لەسەرەتای وەبەرهێناندا، وەزیر بۆی هەیە لە دوای ڕەزامەندی ئەنجومەنی هەرێمی ڕێژەی موڵکانەی جێگیر لە بڕگەی یەکەمی (٧) لەم ماددەیەدا کەمبکاتەوە،و بڕی خەرجی گەراوەو جێگیر لە بڕگەی یەکەمی (٦) لەم ماددەیەدا بەپێی مەترسییەکان زیاد بکات.

سێیەم: ئەگەر وەزیر وایدانا کە گرێبەستی نەوت مەترسییە بازرگانیەکان کەمە، وەزیر بۆی هەیە لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجوومەنی هەرێمی ڕێژەی موڵکانە بۆ بەرزترین ئاست زیادبکات وەکو لە بڕگەی یەکەمی (٧)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە، و ڕێژەی خەرجیەکانی گەڕاوە بەکەمترین ئاست کەمبکاتەوە وەکو لەبڕگەی یەکەمی (٦)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە.

چوارەم: مەرجەکانی گرێبەست باشترین شێوازەکانی پیشەسازە نەوتیەکان لەخۆی دەگرێ، بەکارهێنانی شێوازەکان دەگرێتەوەو وەرگرتنی ڕێکارەکانی پەیڕەوکراو لە پیشەسازە نەوتیەکانی جیهانی

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

لەخۆ دەگرێ، لەلایەن بەکارهێنەرانی بەتوانا بەپێی مەرج و بارودۆخەکانی هاوشێوە بۆ پیادەکردنی تایبەتی بە پرۆسەکانی نەوت کە ئامانجی دابینکردنی:-

١- پاراستنی سامانە نەوتییەکان کە بەکارهێنانی هۆیەکانی پێویست بۆ زیادکردنی بەرهەم هێنانی هیدرۆکاربۆنات بەشێوەیەکی تەکنیکی و ئابووری باش لەخۆ دەگرێت لەگەڵ کۆنترۆڵکردنی لەیەك بەستراو لەنزمبوونی پەدەگیەکان و کەمکردنەوەی لێچوونی سەر ڕووی زەوی.

٢- سەلامەتی لەکارکردن کە پێویست بەبەکارهێنانی ڕێگاکان و وەرگرتنی ڕێکارەکانی سەلامەتی پیشەیی بەهێزدەکات و ڕووداوەکان کەمدەکاتەوە.

٣- پاراستنی ژینگە کە پێویست بەوە دەکات ڕێگاکان و ئەو هەلسوکەوتانە بەکاربهێنن کە کارلیکردن لە پرۆسەکانی نەوت لەسەر ژینگە کەمدەکاتەوە.

ماددەی سی وهەشت:

یەکەم: لەگرێبەستی نەوت دا مەرجەکانی پەیڕەوکراو دیاریدەکرێت کە پەیوەستە بەگازی سروشتی بەیاوەر و گازی سروشتی بێ یاوەر، بەجۆرێك پەرەسەندنی گازی سروشتی لەهەرێم دا ئاساندەکات.

دووەم: ئەو مەرجانە هەندێ خاڵی تێدایە، زۆرترین سوودی لە بڕەکانی زیادە لەگازی سروشتی بەرهەمهێندراو مسۆگەر دەکات، وە چەند خاڵی دیکەش لە سووتانی گازی سروشتی کەمدەکاتەوەو بەپێی پێوانەکانی نێودەوڵەتی پەیڕەوکراو لەو پیشەسازیەدا.

سێیەم: بەپێی گرێبەستی نەوت وەزیر ڕێگای هەڵسەنگاندنی گازی سروشتی دیاریدەکات بەپێی ڕێنماییەکانی تایبەتی بەجۆرێك دەبێ بەمەرجی بەپێی پێوانەکانی نێودەوڵەتی پەیڕەوکراو لەو پیشەسازیەدا بێ،و ئاستێکی بەرزی داهاتەکان بۆ گەل لە هەرێم و عێراقدا مسۆگەردەکات.

ماددەی سی ونۆ:

وەزارەت بۆی هەیە گرێبەستی خزمەتگوزارییەکان وبەڕێوەبردنی کێڵگەکان و دامەزراندن و دابین کردن و بنیاتنان و ڕاوێژکاری و هەرگرێبەستێکی دیکەی بۆ بەڕێوەبردنی سامانە نەوتییەکان لە هەرێم دا ئەنجام بدات بەشێوەیەکی کاریگەر، ئەو گرێبەستانە خاڵەکانی هاندان لەخۆی دەگرێ بۆ هاندانی بەڵێندەر بۆ ئەنجامدانی کارو تەواوکردنی بەماوەیەکی کەم و بەدیهێنانی ئەو ئامانجانەی کە بەهایەکی بەرزی هەیە.

سیستەمی باج

ماددەی چلەم:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان

یەکەم: بەڵێندەر و کەسی ڕێپێدراو وهەرکەسێك پەیوەندی بەپرۆسەکانی نەوت هەبێ پێویستە دانی باجی داسەپاو لەلایەن حکومەتی هەرێمەوە بخەنە ئەستویان لەوانەش:

www.mojkurdistan.com

١- باجی ڕووی زەوی.

٢- باجی دەرامەت.

٣- باجی دەرامەتی کۆمپانیاکان.

٤- ڕەسمی گومرگ و هەرباجێکی دیکەی هاوشێوە.

٥- باجی قازانجەکانی لەناکاو یان باجی زێدە قازانجەکان.

٦- هەر باجێکی دیکە وەردگیرێت یان دەدرێت وەك ڕەسمەکان بەپێی گرێبەستی نەوت.

دووەم: دەکرێ بەیاسا لە گرێبەستی نەوت دا لەباجدانی بەڵێندەر خۆشبن.

سێیەم: باجە داسەپاوەکان لەلایەن حکومەتی هەرێم، تەنیا ئەو باجانەن کەبەسەر پرۆسەکانی نەوت پیادە دەکرێ.

مەرجەکانی دیکە

ماددەی چل ویەك:

یەکەم: هەژمار کردنی بڕە نەوتی تایبەتی بەموڵکانە بەپیادەکردنی ڕێژەی سەدی کە لە گرێبەستەکەدا ئاماژەی پێکراوە جێبەجی دەکرێت .

دووەم: وەزارەت بۆی هەیە لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجوومەنی هەرێمی موڵکانەی عەینی یان بەکاش وەرگرێ، پێویستە مانگانە یان وەرزی بەپێی مەرجەکانی گرێبەست بدرێ.

سێیەم: وەرگرتنی بڕە پارەکانی لە موڵکانە پەیدادەبێ بەپێی نرخەکانی بازاڕی جیهانی نەوت دەبێ، لەحاڵەتی نەفرۆشتنی بۆ لایەنێکی سێیەمی بێلایەنەوە.

ماددەی چل ودوو:

دەبی بەلێندەر فرۆشتن و گلدانەوەی هەر بڕە نەوتێکی خاو ئەنجام بدات کە وەزیر پێیوایە ئەو بڕانە پێویستە بۆجێ بەجێ کردنی پێداویستییەکانی ناوخۆیی، وە نرخی فرۆشتنی نەوتی خاو بەپێی گرێبەستەی بەرکار دیاری دەکرێت یان هاوشێوەی نرخی بازار ئەگەر گرێبەستەکە ئەوەی لە خۆ نەگرتبێت.

ماددەی چل و سێ :

نابێت وەزیر نوێنەرایەتی هەرێم بکات لەپشت بەستن بە پاراستەی حکومەت لە گرێبەستە نەوتییەکان ئەوەی پەیوەستە بە ڕێکارە یاساییەکان و جێبەجێکردنی حوکمەکانی بڕیارلێدراو.

بەشی یازدەم

(هاوبەشیکردنی ناوخۆ)

ئـــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

ماددەی چل‌وچوار:

یەکەم: کەسی ڕێپێدراو پابەند دەبێت بەپێشخستن بۆ:

١- کۆمپانیاکانی ناوخۆو بەتوانا لە هەرێم‌و ناوچەکانی دیکەی عێراق بەپێی ئەمانەی خوارەوە:

أ- کۆمپانیایەکی ڕاستەقینە بێت پەیوەندی نەبێت بە کەسێك کە خزمەتی گشتی لەئەستۆ بێت بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ.

ب- پێویستە توانا و لیهاتووی پێویستی هەبێت بۆ بەهێزکردنی پرۆسەکانی نەوت کە کەسی ڕێپێدراو جێبەجێی دەکات.

ج- ڕەزامەندی وەزیر بەدەست بێنێ بەپێی ڕێنماییەکانی لێیەوە دەرکراون.

٢- دامەزراندنی کەسەکانی هەرێم‌و ناوچەکانی دیکەی عێراق، کە پێویستە ئەو کەسانە ئامادەکرابن‌و تواناو شارەزایی پێویستیان هەبێ بۆ جێبەجێکردنی کارەکە.

٣- بۆ کڕینی بەرهەمەکانی ناوخۆو فەراهەمکردنی خزمەتگوزاریەکان لەهەرێم‌و ناوچەکانی دیکەی عێراق لە حاڵەتی رکابەریکردنی لەگەڵ هی دیکەدا لەرووی نرخ‌و چۆنایەتی توانایی فەڕاهەمکردنی.

دووەم: وەزیر کەسی ڕێپێدراو کە هاوبەشی هەیە لە کۆمپانیاکانی ناوخۆ پێش خەڵکی دیکە دەخات.

ماددەی چل‌و پێنج:

یەکەم: کەسی ڕێپێدراو پێویستە پرۆگرامەکامی ڕوون‌و ئاشکرا بۆ ڕاهێنانی کادیرەکانی ناوخۆ کە سەر بەخۆیانەوە ئامادەبکات کە دەتوانرێ لە هەرێم‌و ناوچەکانی دیکەی عێراق یان لەدەرەوە جێبەجێ بکرێ، لەوانەش بیعساتی خوێندنی باڵا لە خۆی بگرێ‌و پشتگیری داراییان لێ بکات.

دووەم: مۆڵەت ئەوە لەخۆ دەگرێ کە کەسی ڕێپێدراو پابەندبێت بەگەیاندنی زانیارییەکان بۆ هەرێم بەجۆرێك ئاسانکارییەکانی پێویست بۆکاری تەکنیکی لەهەرێم دا فەڕاهەم بکات لەوانەش لێکدانەوەی بەیانەکانی لەپرۆسەکانی نەوت دا بەدەست هاتوون.

ماددەی چل‌وشەش:

کەسی ڕێپێدراو نوسینگەیەکی لەهەرێم دادەمەزرێنیت .

بەشی دوانزەم

یەکگرتن(Unification)

یەکگرتنی حەشارگەکانی ناوهەرێم

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان

ماددەی چل‌وحەوت:

www.mojkurdistan.com

يەكەم: وەزير لە دواى وەرگرتنى رەزامەندى ئەنجوومەنى هەرێمى كارى يەككگرتنى حەشارگەك ئەگەر بە تەواوى لەهەرێم دا بێت لە ئەستۆ دەگرێ ، بەپێى پێوانەكانى نێودەوڵەتى پەيڕەوكراو لە پيشەسازييەكانى نەوتدا.

دووەم: حەشارگە يەكدەخرێت ئەگەر بەشێكيان لە ناوچەى گرێبەست دابێ و بەشێكى لە ناوچەى گرێبەستێكى ديكەدا بێ بەپێى ئەوانەى خوارەوە:

١- وەزير ئاگادارييەكى نووسراو ئاڕاستەى بەڵێندەرەكان دەكات بۆ مۆركردنى ڕێكەوتننامەى يەككگرتنى هاوبەش لەنێوانياندا بۆ مسۆگەركردنى بەرهەمهێنانى نەوت لە حەشارگەكەدا بەشێوەيەكى باش و كاريگەر.

٢- ئەگەر مۆركردنى ڕێكەوتننامە هاوبەشەكە لەماوەيەكى كاتى شياودا لەوەرگرتنى ئاگاداركردنەوە نووسراوەكەدا جێبەجێ نەكرێ هەروەكوو لەبڕگەى دووەم (١) سەرەوەدا هاتووە وەزير بڕيارى يەككگرتنى حەشارگەكە دەدات.

٣- لەكاتى ڕەزامەندى نەنواندنى بەبەڵێندەرەكان بۆبڕيارى وەزير بۆيان هەيە پەنا بۆناو بژيوان ببەن بەپێى خاڵەكانى لەماددەى پەنجاى ئەم ياسايەدا هاتووە.

سێيەم: يەككرتنەوەى حەشارگەكە ئەنجام دەدرێت ئەگەر بەشێكى لەناوچەى گرێبەست دابێت وە بەشێكى لە ناوچەيك بێت نەكەوێتە ناو هيچ گرێبەستێكى نەوتى ديكەوە بەپێى ئەوانەى خوارەوە:

١- وەزير ئاگاداركردنەوەيەكى نووسراو ئاڕاستەى بەڵێندەر دەكات بۆ ئەنجامدانى ڕێككەوتننامەى يەككگرتنى هاوبەشدا لەگەڵيدا بۆ مسۆگەركردنى بەرهەمهێنانى نەوت لەحەشارگەكەوە بەشێوەيەكى باش وكاريگەر.

٢- ئەگەر لەميانەى كاتێكى شياودا ڕێكەوتنيك ئەنجام نەدرا و دواى دەركردنى ئاگاداركردنەوەى نووسراويش وەكو لە بڕگەى دووەم (١)ى سەرەوەدا هاتووە، وەزير بڕيارى يەككگرتنى حەشارگەكە دەداو بەڵێندەريش بۆى هەيە لەكاتى ڕازينەبوونى بەبڕيارى وەزير پەنا بۆ ناوبژيوان يان ڕێكارەكانى لەگرێبەستى نەوتيدا هاتووە، ببات.

چوارەم: لەڕێككەوتننامەى يەككگرتندا بڕى ئەو نەوتەى لەوناوچەيەى كە ڕێكەوتننامەكە دەيگرێتەوە دياريدەكرێن و هەروەها سەركارى بەرپرسى لەبەرهەمهێنانى نەوتدا لەناوچەى ڕێككەوتننامەكەدا دەستنيشان دەكرێ.

پێنجەم: وەزير بڕيارى پەرەپێدان و بەرهەمهێنانى نەوت لە حەشارگەكەوە دەدات دواى بڕياردانى ڕێكەوتنى يەككگرتن و ڕەزامەندى لەسەردانى.

شەشەم: ڕەزامەندى وەزير پێشتر وەردەگرێ بەر لە هەر گۆڕانكاريەك لە ڕێكەوتننامەى يەككگرتندا بكرێت.

يەككگرتنى حەشارگەكان لەميانەى سنوورى هەرێم و ناو عێراقدا

ئــــــەرشيفى ڕۆژنامەى وەقايعى كــــــوردستان

ماددەى چل و هەشت:

www.mojkurdistan.com

یەکەم: وەزیر لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی ئەنجوومەنی هەرێمی یەکگرتنی حەشارگەکان دەگرێتە ئەستۆ ئەگەر لە سنووری هەرێم پەڕیەوە بۆ ناوچەکانی دیکەی عێراق بەرێکەوتن لەگەڵ حکومەتی فیدڕالی دا، یان لەگەڵ لایەنەکانی پەیوەندیداری دیکەوە بەمەرجێك سوودی زۆر بۆ گەلی هەرێم بەتایبەتی وعێراق بەگشتی بەدەستدێنێ، بەبەکارهێنانی تەکنیکی پرەنسیپەکانی بازاڕی پێشکەوتوو تر وهاندانی وەبەرهێنان بەپێی ماددەی ١١٢ لە دەستووری فیدڕالی دا.

دووەم: ڕێککەوتننامە دەستنیشانی بەڕێوەبردنی حەشارگەکە دەدات کە لەلایەن دەستەیەکی هاوبەش نوێنەری حکومەتی هەرێمو حکومەتی فیدڕاڵی یان لایەنی دیکەی پەیوەندیدار لەخۆی دەگرێ.

سێیەم: لەکاتی نەگەیشتن بەرێکەوتنی ئاماژەبۆکراو لەبڕگەی سەرەوە وەزیر لەگەڵ نوێنەری حکومەتی فیدڕاڵی یان لایەنەکانی دیکەی پەیوەندیدار، بابەتەکە بۆ شارەزایان ڕەوانەدەکات کە لەلایەن هەموو لایەنەکانی پەیوەندیدارەوە هەڵدەبژێردرێ وە لەکاتی نەگەیشتن بەرێکەوتن بەپێی دەستووری فیدڕالی مامەلەی لەگەل دەکرێت.

یەکگرتنی حەشارگەکان لەمیانەی سنووری نێودەوڵەتیەوە

ماددەی چل و نۆ:

حکومەتی هەرێم بەهەماهەنگی لەگەل حکومەتی فیدڕاڵی بە پێی حوکمەکانی دەستووری فیدڕالی یەکگرتنەوەی حەشارگەکان دەگرێتە ئەستۆ ئەگەر لەسنووری هەرێم پەڕیەوە بۆ ناوچەیکی ناو سنووری یەکێك لە وڵاتە دراوسێیەکان بەرێککەوتن لەگەڵ دەوڵەتی دراوسێی پەیوەندیدارو دەبێ سوودی تەواو دادپەروەرانە بۆ هەردوو لاوە بەدەست بێندرێ بۆ پەرەپێدانی نەوت وپەسندکردنی لەلایەن پەرلمانی کوردستانەوە.

بەشی سێزدەم

(چارەسەرکردنی ناکۆکییەکان)

ماددەی پەنجا:

یەکەم: وەزیر بۆی هەیە کار بکات بۆچارەسەرکردنی ئەو ناکۆکیانەی کە دروست دەبن لە نێوان ئەو کەسانەی کە لە پرۆسەکانی نەوت کار دەکەن و بریاری لەسەر بدات ، جا چ ئەو ناکۆکییانەی کە :

١. لەنێوان کەسەکان خۆیان بن، ئەگەر ڕێککەوتننامەکانی لە نێوانیاندا ئەنجام درابوو، دەقی چۆنیەتی چارەسەرکردنی ناکۆکیەکانی تێدا نەهاتبێ.

٢. یان ئەوەی پەیوەستە بەلایەنەکانی دیکە کە بەشدار نین (جگەلە حکومەتی هەرێم).

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایع کوردستان
www.mojkurdistan.com

دووەم:

١- ئەگەر کێشەی پەیوەندیدار بەلێکدانەوەو پیادەکردنی مەرجەکانی مۆڵەت یان هەردووکیان لەنێوان کەسی ڕێپێدراو وەزیر ڕوویدا، لایەنەکان هەوڵدەدەن کێشەکە لەڕێگەی گفتوگۆوە چارسەربکەن.

٢- ئەگەر کێشەکە بەهۆی گفتوگۆوە چارەسەر نەکرا بۆ هەردوولا هەیە کێشەکە ببنە بەردەمی ناوبژیوان.

٣- هەرناوبژیوانێك لەنێوان وەزیرو کەسی ڕێپێدراو بەپێی ڕێکەوتنی هەردوولاو بەپێی یەکێك لەو ڕێسایانەی خوارەوە:

أ- ڕێککەوتننامەی واشنتۆنی ساڵی ١٩٦٥یان ڕێنماییەکان یان ڕێساکانی سەنتەری نێودەوڵەتی بۆ چارەسەرکردنی کێشەکانی وەبەرهێنان { international center for the settlements of investment Disputes } (Icsid).لە نێوان دەوڵەتان و هاولاتیانی دەوڵەتانی دیکەوە.

ب- ڕێساکانی بەمەبەستی زێدە ئاسانکاریداهاتووە بۆ(Icsid) کە لە ١٩٧٨/٩/٢٧ پشتی پێ بەسترا لەلایەن ئەنجومەنی کارگێڕی (Icsid) لەنێوان دەوڵەتان و هاولاتیانی دەوڵەتانی دیکەوە، کاتێ لایەنی بیانی پێداویستیەکانی لەماددەی (٢٥)ی ڕێککەوتننامەی واشنتۆن نایێنێتەدی.

ج- پەیڕەوکردنی ڕێساکانی ناوبژیوانی نەتەوەیەکگرتووەکانی تایبەت بەیاسای بازرگانی جیهانی (UN CITRAD).

د- ڕێساکانی ناوبژیوانی پەیڕەوکراو لەدادگاکانی لەندەن بۆ ناوبژیوانی کردنی نێودەوڵەتی (LCIA).

هـ- پەیڕەوکردنی ڕێساکانی دیکەی دانپێدانراو (بەپێی ڕێکەوتنی لایەنەکانی ناکۆك لەسەر ڕێکارەکانی، لەوانەش ڕێگای دامەزراندنی ناوبژیوانان و ئەو ماوەیەی کە پێویستە بڕیاری لێ دەربکرێ.

٤- پابەندیەکانی وەزیر وکەسی ڕێپێدراو بەردەوام دەبێ بەپێی مۆڵەت کە تاوەکو هەرمەسەلەیەکی چارەسەرنەکراوو ڕەوانە کراوە بۆ ناوبژێکردن چارەسەردەکرێت.

بەشی چواردەهەم

(ڕاگەیاندن و بلاوکراوەکان)

ماددەی پەنجاویەك:

یەکەم: وەزیر ڕاگەیاندن دەگرێتە ئەستۆ سەبارەت بە:

١- بانگێشەکانی داواکردنی مۆڵەتەکان.

٢- ئاگادارکردنەوەی پێدانی مۆڵەت و کوتایی پێهێنانی.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان

دووەم: پێویستە وەزیر بانگێشەکان بلاوبکاتەوە لە ئامرازەکانی ڕاگەیاندن و بەپێی ڕێنماییەکانی لێیەوە دەرکراوەو لەمیانەی ئەنتەرنێت لە ماڵپەڕەی ئەلیکترۆنی سەربە وەزارەت.

www.mojkurdistan.com

ماددەی پە نجاو دوو:

یەکەم:

١- وەزیر بلأوکردنەوەی ئەمانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:.

أ- مۆڵەتەکانی ئێستای هەڵوەشێنراوە و هەموارکراو بە تیروتەسەلی.

ب- زانیارییەکانی پەیوەستە بەرێککەوتنەکانی یەکگرتن.

٢- هەر تاکێك لەماوەیەکی شیاودا لە ڕۆژی پێشکەشکردنی داواکاریەکەی لەلایەن وەزیرەوە کورتەیەکی دەداتێ دەربارەی:

أ- مۆڵەتەکانی (هەموارەکانی ئێستا و هەڵوەشاوە)و ڕێککەوتننامەکانی یەکگرتن.

ب- پلانی پەرەسەندنی پەسندکراو.

ج- بریکاردان‌و مامەڵەکانی دیکە کە ڕەزامەندی لەسەر وەرگیراوە بەپێی مەرجەکانی بازرگانی ڕێپێدراو.

د- پرۆسەکانی نەوت.

دووەم: وەزیر روون کردنەوەی هۆیەکانی ئەمانەی خوارەوە لە ماوەی دە رۆژ دەگرێتە ئەستۆ لە رۆژی پێشکەش کردنی داواکارییەکان:

١- پێدانی مۆڵەت دوای بانگێشەکردن.

٢- پەسندکردنی پلانی پەرەپێدان بەپێی گرێبەستی نەوت.

٣- وەرگرتنی هەر بڕیارێك یان هەر ڕەزامەندی دانێك پێویستە بەپێی مۆڵەت دیاری بکرێت.

سێیەم: پێویستە کۆمپانیاکان ڕاپۆرتەکانیان دەربارەی پابەندییان پێشکەش بکەن‌و بەپێی ئەم یاسایە و مەرجەکانی مۆڵەت‌و بەو شێوەیە و بە تیرەتەسەلی داواکراوە لەمۆڵەت داو وە بەپێی ڕێنماییەکان، وەزیریش بلأوکردنەوەی دەگرێتە ئەستۆ.

چوارەم: وەزیر بلأوکردنەوەی ڕاپۆرتەکانی تایبەت بەکەسە ڕێپێدراوەکان دەگرێتە ئەستۆ سەبارەت بە دانی پارەکانی تایبەت بە پرۆسەکانی نەوتی بۆ حکومەتی هەرێم بەپێی یاسا.

پێنجەم: زانیاریەکانی بەدەستهاتوون بەپێی ئەم ماددەیە بۆ هەموو کەس ڕەوایە پاش دانی ڕەسمەکان کە بەپێی ڕێنماییەکان وەردەگیرێ.

بەشی پازدەم

(کاروبارەکانی ڕێکخستن)

ئـــــەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کـــــــوردستان

ماددەی پە نجاو سێ:

www.mojkurdistan.com

وەزیر دەرکردنی ڕێنماییەکان بەپێ‌ی ئەم یاسایە دەگرێتە ئەستوی سەبارەت بەم کاروبارانەی خوارەوە:.

یەکەم: دابەشکردنی ناوچەکان لە هەرێم دا.

دووەم: دۆزینەوە و بەرهەمهێنانی نەوت.

سێیەم: بەکارهێنان ونوێینی بەیانات، زانیارییەکان، تۆمارگە و ڕاپۆرتەکان.

چوارەم: پێوان وفرۆشتن یان سەرفکردنی نەوت.

پێنجەم: تەندروستی ساغ و سەلامەتی پیشەیی.

شەشەم: خۆپاراستن‌و پاراستنی ژینگە.

حەوتەم: بەڕێوەبردنی سامانەکان.

هەشتەم: بیناکان و دامەزراوەکان وئامێرەکان.

نۆیەم: پرۆسەکانی پاککردنەوەو ئامرازی چارەسەرکردنی دیکەی گونجاو بۆ لابردنی کاریگەریەکان کە لە بڵاوبوونەوەی نەوت پەیدادەبێت.

دەیەم: وازلێنان و کوتایی پێهێنانی پرۆسەکان.

یازدەم: پرۆگرامەکانی کاروبودجە.

دوازدەم: وردبینی کردنی ژمێریاری‌و تۆمارەکانی کەسی ڕێپێدراو.

سێزدەم: ئامادەکردنی ڕاپۆرتەکان لەلایەن کەسانی ڕێپێدراوە وە دەربارەی ڕادەی پەیڕەوکردنی پابەندەکانیان کەلە یاساو مۆڵەتەکان دا هاتوون کە ئەمانە لە خودەگرێت:

١- ڕاهێنان ودامەزراندنی هاوڵاتیانی هەرێم‌و هاوڵاتیانی دیکەی عێراق.

٢- کڕینی کاڵاو دابین کردنی خزمەتگوزاریەکان لە هەرێم وناوچەکانی دیکەی عێراق.

٣- تەندروستی‌و سەلامەتی پیشەیی.

٤- خۆپاراستن و پاراستنی ژینگە.

ماددەی پەنجاو چوار:

یەکەم: گشت گرێبەستە تایبەتییەکان بە بەشداریکردنی بەرهەمهێنان ئەوانەی حکومەتی هەرێم پێش جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە مۆری کردوە دەکەوێتە ژێر چاو پێخشاندنەوەی ئەنجوومەنی هەرێمی تا لەگەل حوکمەکانی ئەم یاسایە بگونجێت، لەگەل ڕەچاوکردنی ئەو بارودوخە مەوزعیانەی کە تیایدا ئەو گرێبەستانە مۆر کراون، بریارەکانیش کوتایین وشایەنی بڵاوکردنەوەیە.

دووەم: گشت مۆڵەت و یاداشتەکانی لێك گەیشتن پەیوەست بە نەوت وگاز کە لەلایەن حکومەتی هەرێمەوە مۆرکراون پێش جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە، بە هەلوەشاوە دادەنرێت، ئەگەر ئەنجوومەنی هەرێمی ڕەزامەندی لەسەر نەدات.

ئـــــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــــــوردستان

بەشی شازدەم

www.mojkurdistan.com

(حوکمەکانی سەرپێچی کردنی پابەندییەکان)

ماددەی پەنجاوپێنج:

یەکەم: کار پێسپێردراوی گشتی یان منداڵەکانی یان خێزانەکانی وە هەر کەسێك لەبەرژەوەندی ئەو کاربکات قەدەغەیە ئەم شتانەی خوارەوە بەدەست بێنێ:

١- هەر سوودێك و تایبەتیەك، چ ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ لە مۆڵەتە کەدا.

٢- هەربەشێك لە کۆمپانیا (یان لقەکانی) کە خاوەن مۆڵەتە چ ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ تەنیا ئەگەر کۆمپانیا بەشەفافیەت بەتایبەتی کرابێ.

دووەم: وەزیر ڕێنماییەکانی تایبەتی دەردەکات کە هەر فەرمانبەرێکی گشتی لە وەزارەت دا پێویستە بەیاناتێك پێشکەش بکات ومولکەکانی بەدیار بخاتو ئەو بەیاناتانە سەبارەت بەو کەسانەی کە پلەی فەرمانبەریەتیەکەیان تایبەتە ڕادەگەێنرێ.

ماددەی پەنجاوشەش :

یەکەم :دەرهەق بەکەسی ڕێپێدراو ڕێکارەکانی ئاماژەی بۆ کراوە لەبڕگەی دووەم لەم مادەیەدا وەردەگیرێ ئەگەر:

١- سەرپێچی کرد لە یاساکانی هەرێم پەیوەست بە نەمانی گەندەڵی.

٢- کۆسپی خستەبەردەم کارەکانی پشکێنەری گشتی بەشێویەکی ڕاستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆو بەهەرهۆکارێك بێت.

٣-هەلسان بە یان بەشداریکردن لە پێشکەشکردنی داواکاری یان هەر ڕاپۆرتێکی فەرمی یان بەڵێنی نوسراو پێشکەشکرد بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە، زانیاری درۆ یان دەسخەڵەتداتن لەخۆی گرتبێ بەشێوەیەکی ئەنقەست بێ یان بێ ئەنقەست بێ.

٤- بەدەستی هێنا یان کڕینو فرۆشتن یان وەرگرتن یان مامەڵەی بەزانیاریو بەیانەکان کرد کە مولکی هەرێمە وهەروەکو لەماددەی سیودووەمی ئەم یاسایەدا هاتووە کە لە چوارچیوەی مۆڵەت نەبێت یان بەڕێپێدانی وەزیر نەبێ.

دووەم: ئەگەر سەلمێنرا بۆ وەزیر کە کەسی ڕێپێدراو یەکێك لەو کارانەی کە لە بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەیەدا هاتووە ئەنجامی داوە ئەم ڕێکارانەی خوارەوە دەرهەقی وەردەگیرێ سەرەرای هەلسوکەوتەکانی جەزایی:

١- مۆڵەتەکەی چ هەمووی یان بەشێکی هەڵدەوەشێتەوە.

٢- بێ بەری دەبێ لە بەشدار کردن لەکەمکردنەوەو مەزادکردنی پەیوەست بە پرۆسەکانی نەوت و بەتایبەتی ئەوەی پەیوەندیدارە بە مۆڵەتەکانو دابین کردنی کاڵاو خزمەتگوزاریەکان.

٣- بێ بەری دەکرێ لە کارەکانی بیناکردن لەو حاڵەتانەی کە دەبێتە هۆی زیان گەیاندن بە بەرژەوەندی گشتییەوە.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

٤- بێ بەری دەکرێ لە ئەنجامدانی چالأکیەکانی پەیوەست بەپرۆسەکانی نەوت بۆ ماوەی کە لە دوو ساڵ کەمتر نەبێت.
٥- بلأوکردنەوەی درێژەی تایبەت بەو کارانە.

بەشی حەڤدەم

(حوکمەکانی گواستراوە و دوایی)

ماددەی پە نجا وحەوت:

بەکارهێنانی رێژەیەك لە داهاتە نەوتییەکان بۆ پاراستنی مافەکانی نەوەکانی داهاتوو و داراکردنی پرۆژە ستراتیژیەکان و پشتگیری کردنی ژینگە وخێزانی شەهیدان و پشتگیری پێداویستییەکانی پێویست بۆ هاولاتیانی کوردستان بە جۆرێك دادپەروەری لە نێوان پێکهاتەکانی نەتەوەیی وئایینی بێنێتەدی ئەوەش بە یاسا رێك بخری.

ماددەی پە نجا و هەشت:

حکومەتی هەرێم بنیاتنانەوەی ئەو ناوچانەی کە پرۆسەکانی نەوتی تێدا ئەنجام دەدرێت لەبەر چاو دەگرێت و پشتگیری ئەنجومەنەکانی ناوخۆیی وشارەوانی ئەم ناوچانە دەکات و خاوەن زەوییەکان قەربوو دەکات بەپێی یاسا بە جۆرێك دادپەروەری بێنێتەدی.

ماددەی پە نجا ونۆ:

یەکەم: کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بریاریك ناکرێ گەر لەگەل حوکمەکانی ئەم یاسایە کۆك نەبێت.
دووەم: حوکمەکانی یاسای وەبەرهێنانی هەرێمی کوردستانی ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٦ بەسەر پرۆسەکانی نەوت دا جێبەجێ ناکرێت.

ماددەی شەست:

وەزیر بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆجێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربچوێنی.

ماددەی شەست و یەك :

ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچوونییەوە جێبەجێ دەکرێ وە لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائعی کوردستان) بلأودەکرێتەوە.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

مەسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عێراق

هەولێر
١٨/ خەرمانان/٢٧٠٧ کوردی
٩ / ئاب /٢٠٠٧ زاینی
٢٦/رەجەب/ ١٤٢٨کۆچی

هۆیەکانی دەرکردنی

لەپێناو پەرەسەندنی سامانی نەوت لەهەرێمی کوردستان بەجۆرێك بەرزترین سوود بۆ گەلی کوردستان و گەلی عێراق بەگشتی بێنێتەدی، بەهۆی بەکارهێنانی تەکنیکی پرەنسیپەکانی بازاری پێشکەوتووتر، وهاندانی وەبەرهێنان لەگەڵ حوکمەکانی ماددەی ١١١، ١١٢، ١١٥ لە دەستووری فیدراڵیدا بگونجێت، بۆئەوەی بەرزترین ئاستی شەفافیەت و بەرپرسیاریەتی و دادپەروەری لەکەرتی نەوتدا بەهێزو مسۆگەر بکات، ولە پێناو مسۆگەرکردنی بەشەکانی دادپەروەرانە بۆ گەلی کوردستان و بۆ پشتگیری کردنی نەوەکانی داهاتوو وئەوانەی لە ژێر سێبەری سیاسەتەکانی داپلۆسێنەری ڕژێمی بەسەرچووی عێراق ئازاریان چێشت ولە پێناو پاراستنی ژینگە لە هەرێمی کوردستان و بەهێزکردنی هاوکاری لەگەڵ حکومەتی فیدراڵی، دەربارەی بەڕێوەبردنی نەوت و گاز کە دابەشکردنی دادپەروەرانە بۆ داهاتەکانی نەوت مسۆگەر دەکات وەکو لەدەستووری فیدراڵیدا هاتووە، لەبەرهەموو ئەو هۆیانە ئەم یاسایە دانرا.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

بسم الله الرحمن الرحيم

إقليم كوردستان – العراق
رئاسة إلاقليم
الرئيس

باسم الشعب
قرار
رقم (٢٨) لسنة ٢٠٠٧

قانون النفط والغاز لاقليم كوردستان ـ العراق

وفقا للصلاحيات الممنوحة لنا في الفقرة الأولى من المادة العاشرة لقانون رئاسة إقليم كوردستان – العراق رقم (١) لسنة ٢٠٠٥ المعدل و بناءاً على ما شرعه المجلس الوطني لكوردستان – العراق في جلسته الاستثنائية المرقمة (٨) في ٦ / ٨ / ٢٠٠٧ قررنا إصدار:

قانون رقم(٢٢)لسنة ٢٠٠٧
قانون النفط والغاز لاقليم كوردستان ـ العراق

الفصل الأول

التعاريف

المادة الأولى:

يقصد بالمصطلحات الآتية المعاني المبينة ازاءها لاغراض هذا القانون:

أولاً: **الحكومة الاتحادية** : حكومة جمهورية العراق الاتحادية.

ثانياً: **الدستور الاتحادي** : دستور جمهورية العراق الاتحادية.

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mojkurdistan.com

ثالثاً: الاقليم : اقليم كوردستان ـ العراق.

رابعاً: رئيس الاقليم : رئيس اقليم كوردستان ـ العراق.

خامساً: البرلمان : المجلس الوطني لكوردستان ـ العراق.

سادساً: حكومة الاقليم : حكومة اقليم كوردستان ـ العراق.

سابعاً: مجلس الوزراء : مجلس الوزراء لاقليم كوردستان ـ العراق.

ثامناً: المجلس الاقليمي : المجلس الاقليمي لشؤون النفط والغاز في اقليم كوردستان ـ العراق.

تاسعاً: الوزارة : وزارة الثروات الطبيعية للاقليم.

عاشراً: الوزير : وزير الثروات الطبيعية للاقليم.

حادي عشر : النفط : أية هيدروكربونات طبيعية أو خليط هايدروكربوني طبيعي سواء في الحالة الغازية أو السائلة ويشمل ما يسترجع منه الى المكمن.

ثاني عشر : النفط الخام : جميع الهايدروكربونات السائلة في حالاتها الطبيعية أو الناتج من الغاز الطبيعي بالتكثيف أو أية وسيلة استخلاص اخرى.

ثالث عشر : الغاز الطبيعي : جميع الهايدروكربونات الغازية والخاملة في حالتها الطبيعية ، من ضمنها الغاز الرطب،الغاز الجاف والغاز الموجود في انبوب غلاف البئر(casing) والغاز المتبقي بعد عملية استخلاص الهيدروكربون السائل من الغاز الرطب ، عدا النفط الخام.

رابع عشر: الغاز الطبيعي المصاحب : الغاز المنتج والمختلط مع النفط الخام تحت ظروف مكمنية.

خامس عشر : حقل النفط : المكمن أو مجموعة من المكامن النفطية ضمن تركيب جيولوجي مألوف أو ظاهرة جيولوجية والذي قد ينتج منه النفط بشكل تجاري وفق تقنية معتادة وذو جدوى اقتصادية.

سادس عشر : الحقل الحالي : الحقل النفطي الذي كان له انتاجاً تجارياً قبل ١٥/ ٨/ ٢٠٠٥.

سابع عشر : الحقل المستقبلي : الحقل النفطي الذي لم يكن له انتاجاً تجارياً قبل ٢٠٠٥/٨/١٥ وأية حقول نفطية مستكشفة أو قد تستكشف كنتيجة للعمليات الاستكشافية اللاحقة.

ثامن عشر : العمليات النفطية : تشمل التنقيب ، الاستكشاف لغرض التطوير، الانتاج ، التسويق ، التخزين ، النقل ، التصفية ، بيع أو تصدير النفط أو بناء ، نصب أو تشييد أية هياكل منشآت أو مكائن للأغراض المذكورة وإنهاء الاجازة أو ازالة أياً من هذه الهياكل أو المنشآت أو المباني.

تاسع عشر: الممتلكات الثابتة : كل مال غير منقول، سواء كان عاماً أو خاصاً.

عشرون : اجازة التنقيب : رخصة تصدر من الوزير وفقاً للمادة الثانية والعشرون من هذا القانون.

احدى وعشرون : اجازة التخويل : الاشعار أو الموافقة التي تصدر من الوزير وفقاً للمادة الخامسة والعشرون من هذا القانون.

اثنان وعشرون : الاجازة : رخصة عقد نفطي أو رخصة تنقيب النفط وأي اتفاقية خاصة به.

ثلاثة وعشرون : الشخص : كل شخص طبيعي أو معنوي أو أي كيان قانوني آخر.

اربعة وعشرون : الشخص المخول : هو المقاول الذي يتضمنه العقد النفطي أو الشخص الذي اسند اليه المسؤولية بموجب الاجازة أو التخويل.

خمسة وعشرون: المقاول: كل شخص يتعاقد مع الوزارة في مجال النفط.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

ستة وعشرون : الانتاج التجاري: الانتاج اليومي الذي لا يقل عن (٥٠٠٠) خمسة آلاف برميل وعلى مدى (١٢) اثنى عشر شهراً.

سبعة وعشرون : عقد النفط: أي عقد يبرم أو رخصة أو اذن أو أية اجازة تمنح بموجب المادة الرابعة والعشرون من هذا القانون.

ثمانية وعشرون: منطقة العقد : المساحة الممنوحة في عقد النفط.

تسعة وعشرون: عقد مشاركة الانتاج: نموذج العقد النفطي الذي قد يعرض ويعدل من وقت لآخر من قبل الوزارة ، ويتضمن بالاضافة الى امور اخرى، على مخاطر اقتصادية وفنية يتعهد بها المقاول مقابل حصة من الانتاج ، والتي قد تعتمد كأساس للمفاوضات في العقد النفطي بين الوزارة والاشخاص الذين أبدوا الرغبة في تنفيذ العمليات النفطية.

ثلاثون: العائدات: عائدات حكومة الاقليم المستحصلة من العمليات النفطية ومن ضمنها مبيعات النفط والغاز والريع ومكافئات التوقيع والانتاج عن العقود النفطية المبرمة مع الشركات الاجنبية والمحلية.

احدى وثلاثون: الريع: نسبة من النفط المنتج والمضمون ، والتي تخصص لحكومة الاقليم ضمن منطقة العقد.

اثنان وثلاثون: نقطة التجهيز: المكان الذي يلي عملية الاستخراج ويكون فيه النفط الخام والغاز الطبيعي جاهزان للبيع والاستلام وفق المعايير الدولية، أي المكان الذي يكون لشخص ما حق امتلاك النفط فيه حسب الفقرة سابعاً من المادة الثالثة من هذا القانون.

ثلاثة وثلاثون:الصندوق البيئي: الصندوق الذي يمثل العائدات التي يتم تخصيصها بموجب هذا القانون التي يلتزم المقاولون بالمساهمة فيه طبقاً لشروط عقد مشاركة الانتاج بموجب المادة السابعة والثلاثون من هذا القانون.

اربعة وثلاثون:التحكم: التحكم المباشر أو غير المباشر لأغلبية الاصوات للكيان المعني في اجتماعات حاملي الاسهم.

خمسة وثلاثون:المشغل : الشخص المخول أو أي شخص آخر مذكور في الاجازة للقيام بادارة العمليات النفطية.

ستة وثلاثون:المكمن: التكوين الصخري تحت سطح الارض الذي يحتوي على ترسبات طبيعية منفردة ومستقلة من الهايدروكربونات القابلة لانتاج النفط والمتميز بنظام ضغط طبيعي موحد.

سبعة وثلاثون:البئر:تثقيب سطح الارض ويشمل حفر أو اختراق لتكوينات صخرية في باطن الارض بهدف الاستكشاف بغية التنقيب أو انتاج النفط.

الفصل الثاني

(نطاق سريان القانون)

المادة الثانية:

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان

أولاً: تسري احكام هذا القانون على :

١- العمليات النفطية التي تنجز من قبل الشركات العامة أو الخاصة عراقية كانت أو أجنبية.

www.mojkurdistan.com

٢- كافة النشاطات المتعلقة بالعمليات النفطية.

ثانياً: إستناداً لأحكام المادة (١١٥)والفقرتين أولاً وثانياً من المادة (١٢١) من الدستور الاتحادي لا يجري نفاذ أي تشريع اتحادي أو اتفاق أو عقد أو مذكرة تفاهم أو أية وثيقة اخرى اتحادية خاصة بالعمليات النفطية ما لم توافق عليها السلطة المختصة في الاقليم على نفاذه.

الفصل الثالث

(ملكية النفط وحقوق حكومة الاقليم)

المادة الثالثة:

أولاً: ملكية النفط في الاقليم، تكون حسبما وردت في المادة (١١١) من الدستور الاتحادي ولحكومة الاقليم حصة من العائدات المستحصلة من هذا النفط للحقول المنتجة قبل (٢٠٠٥/٨/١٥) يتناسب مع حصة عموم شعب العراق بموجب هذا القانون والمادة (١١٢) من الدستور الاتحادي.

ثانياً: لحكومة الاقليم حصة من العائدات النفطية للحقول المنتجة بعد (٢٠٠٥/٨/١٥) بموجب أحكام هذا القانون.

ثالثاً: تشترك حكومة الاقليم مع الحكومة الاتحادية في ادارة العمليات النفطية الخاصة بالحقول المنتجة قبل (٢٠٠٥/٨/١٥) في الاقليم استناداً لحكم الفقرة أولاً من المادة (١١٢) من الدستور الاتحادي.

رابعاً: تتولى حكومة الاقليم الاشراف وتنظيم جميع العمليات النفطية ، بموجب المادة (١١٥) ومنسجماً مع ما ورد في المادة (١١٢) من الدستور الاتحادي وللوزير بعد استحصال موافقة المجلس الاقليمي أن يأذن لطرف ثالث القيام بالعمليات النفطية لزيادة العائدات من الثروة النفطية للاقليم.

خامساً: تتولى حكومة الاقليم الاشراف وتنظيم تسويق حصة الاقليم من النفط المستخرج من العمليات النفطية من نقطة التجهيز ، ويحق لها منح اجازة تسويق لتلك الحصة الى طرف ثالث.

سادساً:تستلم حكومة الاقليم حصتها من كل العائدات المستحصلة من العمليات النفطية لمنفعة شعب الاقليم طبقاً للمادة الخامسة عشر من هذا القانون ، وبموجب المادة (١١٢) من الدستور الاتحادي.

سابعاً: لأي شخص ان يكتسب حق امتلاك النفط عند نقطة التجهيز حصرياً.

المادة الرابعة:

يشكل مجلس اقليمي على الشكل الآتي:

أولاً: رئيس مجلس الوزراء - رئيساً.

ثانياً: نائب رئيس مجلس الوزراء - نائباً للرئيس.

ثالثاً: وزير الثروات الطبيعية - عضواً.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

رابعاً: وزير المالية والاقتصاد ـ عضوا.

خامساً: وزير التخطيط ـ عضوا.

المادة الخامسة:

يتولى المجلس الاقليمي مايلي:

أولاً: وضع المبادىء العامة للسياسة النفطية وخطط التنقيب وتطوير الحقول وتعديلاتها في الاقليم.

ثانياً: الموافقة على العقود الخاصة بالعمليات النفطية.

ثالثاً: تحديد مستوى الإنتاج بما ينسجم مع الفقرة ثانياً من المادة (١١٢) من الدستور الاتحادي.

الفصل الرابع

(مهام الوزارة و الوزير)

المادة السادسة:

تتولى الوزارة أو من تخوله:

أولاً: التنظيم والاشراف على العمليات النفطية ، وتشمل مسؤوليات الوزارة ، الصياغة والتنظيم ومراقبة سياسات العمليات النفطية، بالاضافة الى التنظيم والتخطيط والتطبيق والاشراف والتفتيش والتدقيق لتنفيذ جميع العمليات النفطية التي تنجز من قبل كافة الاشخاص وكذلك كل النشاطات التي تتعلق بها من ضمنها تسويق النفط .

ثانياً: التفاوض وابرام الاتفاقات وتنفيذ جميع الاجازات ومن ضمنها العقود النفطية التي ابرمتها حكومة الاقليم.

المادة السابعة:

يتولى الوزير صلاحياته ومهامه بموجب هذا القانون وبما تتضمنه الاجازات بغية تحقيق ما يلي:

أولاً: ضمان الادارة السليمة للصناعة النفطية.

ثانياً: العمل على ضمان تطوير الصناعة النفطية بحيث يقلل الاضرار بالبيئة، وضمان النمو الاقتصادي المستديم، وتشجيع الاستثمار على ان يضم ذلك تطوير الخطط البعيدة المدى للاقليم وان يكون معقولاً ومواكباً للأساليب المثلى في الصناعة النفطية.

المنشآت ونشاطات وعمليات التكرير وتوابعها

المادة الثامنة:

تتولى الوزارة:

أولاً: التنظيم والاشراف على جميع المنشآت المستخدمة بشكل مباشر أو غير مباشر في العمليات النفطية، وتشمل كل ما تستخدم في الانتاج، التصفية ، النقل ومن ضمنها خطوط الانابيب، محطات الصمام، محطات الضخ، محطات

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

الضاغطات وكل ما ترتبط بها من الاجهزة ، والتوزيع ومن ضمنها جميع المراكز والبنايات ، لتحسين استكشاف وانتاج النفط.

ثانياً: التنظيم والاشراف على جميع العمليات النفطية الخاصة بالتكرير وتوابعها متضمناً التصفية،التخزين،النقل، التوزيع وجميع المنتجات البتروكيمياوية.

ثالثاً: إبداء التسهيلات اللازمة لاستخدام المنشآت المشار اليها في هذه المادة للحكومة الاتحادية ولجميع الاقاليم والمحافظات الاخرى المنتجة بموجب هذا القانون لمنفعة الشعب العراقي منسجمة مع السياسة الاتحادية للعراق والمتفق عليها بين الحكومة الاتحادية وحكومة الاقليم.

رابعاً: توفير أية خطوط لشبكة الانابيب التي لها السعة الاحتياطية لأي شخص يتعامل قانونياً مع النشاطات النفطية في العراق وللوزير منح الاجازة لمثل هذه السعة وبموجب الشروط الواردة في العقد.

(تشجيع الاستثمار)

المادة التاسعة:

تتولى الوزارة:

أولاً: تشجيع القطاع العام والخاص للاستثمار في العمليات النفطية لضمان تحقيق الادارة الفعالة للثروات النفطية في الاقليم على ان يضمن ذلك اعلى العائدات النفطية لمنفعة شعب الاقليم والعراق.

ثانياً: تشجيع انشاء المنشآت الحديثة الخاصة بعمليات التكرير وتوابعها، من ضمنها المصافي وخطوط الانابيب متى ما كان ذلك ممكناً ، من قبل القطاع الخاص أو بالاشتراك معهم.

الفصل الخامس

(الشركات العامة)

شركة كوردستان لاستكشاف و انتاج النفط (KEPCO)

المادة العاشرة:

أولاً: تؤسس شركة كوردستان لاستكشاف وانتاج النفط، كشركة عامة وذات شخصية معنوية واستقلال مالي واداري.

ثانياً: يعين رئيس واعضاء مجلس الادارة من قبل مجلس الوزراء بعد مصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان على ان يكونوا مستقلين عن الوزارة ومن ذوي الاختصاص النفطي أو اختصاصات اخرى فنية أو ادارية.

ثالثاً: تحدد مدة تعيين كافة اعضاء مجلس الادارة بـ (٥) خمس سنوات قابلة للتجديد بمصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان.

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان

رابعاً: يجوز للشركة وبموافقة المجلس الاقليمي:

www.mojkurdistan.com

١- التنافس مع غيرها من الشركات للحصول على اجازة التخويل الخاصة بالحقول المستقبلية.
٢- ابرام اتفاقيات الشراكة وما يشابهها من اتفاقيات للعمل في الاقليم أو في المناطق الاخرى في العراق أو خارجه.
٣- تأسيس شركات تشغيلية تابعة ومملوكة لها خاصة بالعمليات النفطية المتعلقة بالحقول المستقبلية.

خامساً: يجوز لمجلس الوزراء وبمصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان تحويل الشركة الى شركة مساهمة تعرض اسهمها لمواطني العراق.

شركة كوردستان الوطنية للنفط(KNOC)

المادة الحادية عشرة:

أولاً: تؤسس شركة كوردستان الوطنية للنفط، وهي شركة عامة ولها شخصية معنوية واستقلال مالي واداري.

ثانياً: يعين رئيس واعضاء مجلس الادارة من قبل مجلس الوزراء بعد مصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان على ان يكونوا مستقلين عن الوزارة ومن ذوي الاختصاص النفطي أو اختصاصات اخرى فنية أو ادارية.

ثالثاً: تحدد مدة تعيين كافة اعضاء مجلس الادارة بـ (٥) خمس سنوات قابلة للتجديد بمصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان.

رابعاً: يجوز للشركة وبموافقة المجلس الاقليمي:
١- التنافس مع غيرها من الشركات للحصول على اجازة خاصة لادارة الحقول الحالية.
٢- ابرام اتفاقيات الشراكة مع الشركات العالمية النفطية ذات خبرة وسيرة حسنة في العمليات النفطية لتعزيز انتاج الحقول الحالية بغية تحقيق زيادة سريعة للعائدات.
٣- التنافس في الحصول على اجازات خاصة بالحقول المستقبلية وكل حسب حالتها الخاصة.

شركة كوردستان لتسويق النفط(KOMO)

المادة الثانية عشرة :

أولاً: تؤسس شركة كوردستان لتسويق النفط، كشركة عامة وذات شخصية معنوية واستقلال مالي واداري.

ثانياً: يعين رئيس واعضاء مجلس الادارة من قبل مجلس الوزراء بعد مصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان على ان يكونوا مستقلين عن الوزارة ومن ذوي الاختصاص النفطي أو اختصاصات اخرى فنية أو ادارية.

ثالثاً: تحدد مدة تعيين جميع اعضاء مجلس الادارة بـ (٥) خمس سنوات قابلة للتجديد بمصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان.

ئـــەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

رابعاً: تقوم الشركة بتسويق أو تنظيم تسويق النفط الناتج من العمليات النفطية ولها ان تقوم بتسويق حصة المقاول من النفط وباتفاق معه بموجب عقد مشاركة الانتاج.

شركة كوردستان لعمليات التكرير و توابعها(KODO)

المادة الثالثة عشرة:

أولاً: تؤسس شركة كوردستان لعمليات التكرير وتوابعها، كشركة عامة وذات شخصية معنوية واستقلال مالي واداري.

ثانياً: يعين رئيس واعضاء مجلس الادارة من قبل مجلس الوزراء وبعد مصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان على ان يكونوا مستقلين عن الوزارة ومن ذوي الاختصاص النفطي أو اختصاصات اخرى مناسبة فنية أو ادارية.

ثالثاً: تحدد مدة تعيين كافة اعضاء مجلس الادارة بـ (٥) خمس سنوات قابلة للتجديد بمصادقة الاغلبية المطلقة لأعضاء البرلمان.

رابعاً: تقوم الشركة (KODO):

١- بادارة جميع المنشآت الحكومية الخاصة بالعمليات النفطية بموجب الفقرة/أولاً من المادة الثامنة من هذا القانون وستعمل على توفير مثل هذه المنشآت من ضمنها الشبكات الرئيسية لخطوط الانابيب لكل كيان ذات العلاقة بالقطاع العام والخاص الذي يعمل في الاقليم.

٢- بالتنافس مع غيرها من الشركات للحصول على الاجازات بعد موافقة المجلس الاقليمي ويحق لها القيام بالاعمال التشغيلية الخاصة بالعمليات النفطية ، وابرام اتفاقيات الشراكة أو عقود مشابهة لها سواء في الاقليم أو في بقية الاقاليم والمحافظات.

٣- بالاشتراك مع الشركات النفطية العالمية أو مع القطاع الخاص في العمليات النفطية الحديثة وبموافقة المجلس الاقليمي.

٤- بالسماح لطرف ثالث لادارة أي من منشآتها وبموافقة المجلس الاقليمي.

(تنظيم الشركات العامة)

المادة الرابعة عشر:

أولاً: تتولى الوزارة تنظيم الشركات التالية:ـ

١- شركة كوردستان للاستكشاف والانتاج(KEPCO).

٢- شركة كوردستان الوطنية للنفط(KNOC).

٣- شركة كوردستان لتسويق النفط(KOMO).

٤- شركة كوردستان لعمليات التكرير وتوابعها(KODO).

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

ثانياً: لمجلس ادارة كل شركة مذكورة في الفقرة/أولاً من هذه المادة اصدار نظام خاص بها يتضمن هيكلها وتنظيم صلاحياتها وكيفية اداء مهامها.

ثالثاً: للوزير اقتراح تأسيس شركات اخرى لأستكشاف وتطوير وانتاج النفط والتكرير كذلك خدمات الشراء والتجهيز لتسهيل ادارة العمليات النفطية بصورة فعالة.

الفصل السادس

(إدارة العائدات والحصص الخاصة)

صندوق كوردستان للعائدات النفطية (KOTO)

المادة الخامسة عشرة:

أولاً: يؤسس صندوق كوردستان للعائدات النفطية، وله شخصية معنوية واستقلال مالي واداري.

ثانياً: يعين رئيس واعضاء مجلس الادارة من قبل مجلس الوزراء بعد مصادقة الاغلبية المطلقة لاعضاء البرلمان على ان تحدد صلاحياتهم ومسؤولياتهم بقانون.

ثالثاً: على الوزارة تزويد صندوق كوردستان للعائدات النفطية (KOTO) بكافة المعلومات المالية الضرورية المتعلقة بالاجازات والعقود.

رابعاً: يستلم الصندوق العائدات المستحصلة من العمليات النفطية الخاصة بالحقول الحالية والمستقبلية نيابة عن شعب الاقليم بموجب أحكام المادتين(١١٢،١١٥) من الدستور الاتحادي، حسب الاحكام الواردة في هذا القانون.

خامساً: لحين تنفيذ الشروط المذكورة في المادة التاسعة عشر من هذا القانون يحتفظ الصندوق بحسابين : احدهما للعائدات المستحصلة من العمليات النفطية الخاصة بالحقول الحالية (حساب الحقول الحالية) والآخر للعائدات المستحصلة من العمليات النفطية الخاصة بالحقول المستقبلية (حساب الحقول المستقبلية)، الحسابان سيشكلان جزءاً من العائدات العامة للأقليم وخاضعان للرقابة البرلمانية.

سادساً: يكون حساب الحقول الحالية وحساب الحقول المستقبلية خاضعاً للتدقيق المستقل ويكون الاطلاع متاحاً للمواطنين ويمارس الصندوق مسؤوليته وفق المبادىء والمعايير الخاصة بالمبادرة الشفافية في الصناعات الاستخراجية التي وردت في المصدر(Extractive Industries Transparency Initiative) (EITI) اذار ٢٠٠٥ وان يكون معقولاً ومواكباً للأساليب المثلى في الصناعة النفطية.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

المادة السادسة عشرة:

ينظم بقانون مهام صندوق كوردستان للعائدات النفطية لغرض ادارة تلك العائدات وتوزيعها وفق احدث المعايير الدولية الخاصة بالشفافية والمسؤولية.

المادة السابعة عشرة:

تخضع اعمال صندوق كوردستان للعائدات النفطية للرقابة البرلمانية.

الفصل السابع

(التعاون مع الحكومة الاتحادية)

المادة الثامنة عشرة:

تتولى حكومة الاقليم وبموجب الشروط الواردة في المادة التاسعة عشر من هذا القانون ما يلي:

أولاً:الاتفاق مع الحكومة الاتحادية لادارة النفط والغاز المستخرج من الحقول الحالية في الاقليم بصورة مشتركة .

ثانياً: التعاون مع الحكومة الاتحادية لرسم السياسة الاستراتيجية معاً بغية تطوير الثروة النفطية والغازية في الاقليم متوازناً مع النشاطات النفطية الاخرى في البلاد بما يحقق اعلى منفعة للشعب العراقي معتمدة احدث تقنيات مبادىء السوق وتشجيع الاستثمار بموجب المادة (١١٢) من الدستور الاتحادي.

ثالثاً: التعاون مع (المجلس الاتحادي للنفط والغاز) والذي يتم تشكيله بالاتفاق مع حكومة الاقليم بغية إبرام العقود وصياغة المعايير ونماذج العقود والشروط التجارية للتفاوض مع المقاولين العاملين في العراق.

رابعاً: الموافقة على ايداع جميع العائدات المستحصلة من العمليات النفطية في الاقليم في الصندوق العام لعائدات النفط الخاصة بالعراق.

المادة التاسعة عشرة:

تكون اسس التعاون والاتفاق المذكورة في المادة الثامنة عشر من هذا القانون وفق الشروط التالية:

أولاً: ايداع جميع العائدات النفطية المستحصلة في كافة انحاء العراق في صندوق عام لعائدات النفط، على ان يدار من قبل هيئة عامة مشتركة وفق ما وردت في المواد (١٠٦،١١٢،١٢١) من الدستور الاتحادي وان يتم الاحتفاظ بحساب هذا الصندوق في مصرف عالمي ذو سمعة عالية على ان يكون له حساب خاص باسم صندوق كوردستان للعائدات النفطية تودع فيه شهرياً حصة الاقليم المتفق عليها ليكون ذلك تحت السيطرة المطلقة لحكومة الاقليم على ان ينظم ذلك بقانون اتحادي بالاتفاق مع حكومة الاقليم.

ئەرشيفی رۆژنامەی وەقايعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

ثانياً: يجب اعادة هيكلة الصناعة النفطية في العراق لتضمن دوراً مناسباً لشركة النفط الوطنية العراقية وتشجيع الاستثمار الخاص بما ينسجم مع أحكام الفقرة / ثانياً من المادة ١١٢ من الدستور الاتحادي بما يحقق اعلى منفعة للشعب العراقي وبأسرع وقت ممكن.

ثالثاً: تدار الحقول الحالية من قبل حكومة الاقليم والحكومة الاتحادية معاً على ان يكون لحكومة الاقليم تمثيلاً مناسب في المجلس الاتحادي للنفط والغاز وان تكون شريكاً في ادارة شركة النفط الوطنية العراقية بما ينسجم مع المادة ١٠٥ من الدستور الاتحادي.

رابعاً: على الحكومة الاتحادية ان لا تمارس أية عمليات نفطية جديدة في المناطق المتنازع عليها دون موافقة حكومة الاقليم لحين اجراء الاستفتاء العام بموجب المادة ١٤٠ من الدستور الاتحادي.

خامساً:ان أية نشاطات خلافاً للفقرة رابعاً من هذه المادة خاصة بالعمليات النفطية في المناطق المتنازعة عليها التي تقرر اعادة الحاقها بالاقليم بموجب المادة ١٤٠ من الدستور الاتحادي، يتم التعامل مع تلك النشاطات في ضوء احكام هذا القانون والمادة ١١٢ أولاً وثانياً من الدستور الاتحادي.

المادة العشرون:

لحين تنفيذ الشروط الواردة في المادة التاسعة عشر من هذا القانون كاملة تتولى حكومة الاقليم ممارسة حقوقها حسب المادتين (١١٢،١١٥) والفقرة /ثالثاً من المادة (١٢١) من الدستور الاتحادي، وتستلم العائدات من قبل صندوق كوردستان للعائدات النفطية وفق المادة الخامسة عشر من هذا القانون.

الفصل الثامن

(الاجازات)

(تقسيم الاراضي الى رقع)

المادة الحادية والعشرون:

لأغراض هذا القانون يقسم الاقليم أو بعض اجزائه الى رقع من الاراضي ، وتحدد كل رقعة بنظام الاحداثيات التربيعي العالمي (Universal Transverse Mercator (UTM ونظام الاحداثيات الكروي (الجغرافي).

(إجازة التنقيب)

المادة الثانية والعشرون:

أولاً: للوزير بعد موافقة المجلس الاقليمي منح اجازة التنقيب ، لمنطقة محددة ولمدة محددة، إلى شخص أو مجموعة أشخاص.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان

ثانياً:

www.mojkurdistan.com

١- يحق لحامل اجازة التنقيب القيام بالمسوحات الجيولوجية، الجيوفيزيائية، الجيوكيميائية والمسوحات الجيوتكتيكية ضمن منطقة ومدة محددة.

٢- على الشخص المخول حامل الاجازة تقديم تقارير عن التقدم الحاصل في مراحل التنقيب ونتائجه مع الاحتفاظ بسرية تلك المعلومات .

٣- لا تمنح اجازة التنقيب حاملها حق الحفر أو أية امتيازات اضافية لكي تكون عقداً نفطياً.

ثالثاً:

١- على حامل اجازة التنقيب اشعار الوزارة بانجاز الشخص المخول جميع التزاماته المحددة لانهاء التزاماته في الاجازة.

٢- للوزير بعد موافقة المجلس الاقليمي ألغاء الأجازة بعد توجيه إشعار مكتوب الى حاملها إذا لم يلتزم بشروط اجازة التنقيب.

المادة الثالثة والعشرون:

لا يجوزمنح اجازة لمنطقة خاضعة لعقد نفطي أو التنقيب إذا كانت الاجازة تتعارض مع حقوق الشخص المخول.

(الاستكشاف و التطوير)

المادة الرابعة والعشرون:

أولاً: للوزير بموافقة المجلس الاقليمي أن يبرم عقدا نفطيا للاستكشاف والتطوير لمنطقة محددة مع شخص أو مجموعة اشخاص شريطة ان يبرم هؤلاء الاشخاص اتفاقية تشغيل مشتركة ومصدقة من قبل الوزير وفقا للمادة الثلاثون من هذا القانون . و يجوز أن يضم الشخص أو الاشخاص شركات خاصة في الاقليم وفي المناطق الاخرى في العراق أو شركات نفط أجنبية.

ثانياً: العقد النفطي يستند على عقد مشاركة الانتاج أو على عقود اخرى يعتبرها الوزير بانها توفر مزيدا من العائدات لشعب الاقليم وبفترة مناسبة حسبما ورد في الفصل العاشر من هذا القانون.

ثالثاً: لكي يكون الشخص مؤهلا لابرام العقود النفطية يجب ان يتمتع بـ :

١-المقدرة المالية، والمعرفة والقابلية التقنية للقيام بالعمليات النفطية في منطقة العقد ، مكتسباً الخبرة الجيدة من خلال تنفيذ العمليات النفطية المماثلة وتقديم الوثائق المعتمدة لأثبات ذلك.

٢-الالتزام بمبادئ المواطنة المتكافلة الجيدة، والالتزام بالمبادىء العشرة من الميثاق العالمي للامم المتحدة الصادر في ٢٦-٧-٢٠٠٠ (The Ten Principles of the Global Compact, launched by the United Nations on 26 July 2000) .

رابعاً:

١- يمنح العقد النفطي حقاً خاصاً للمقاول بأدارة العمليات النفطية في منطقة العقد مع عدم الاخلال بالمادة الخامسة والعشرون من هذا القانون.

٢- العقد النفطي قد يشمل النفط الخام والغاز الطبيعي وخامات نفطية اخرى.

خامساً: على المقاول :

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mojkurdistan.com

١- ان يوجه اشعارا مكتوبا للوزير خلال(٤٨) ثمانية واربعين ساعة في حال اكتشاف النفط في منطقة العقد.

٢- تقديم المعلومات الخاصة بالنفط المستكشف للوزير وبالاسلوب المتبع في الصناعة النفطية.

سادساً: العقد النفطي يلزم المقاول بانجاز العمليات النفطية وفق برنامج عمل وخطط وميزانية مصدقة من قبل الوزير أو حسبما ورد في العقد .

(إجازة التخويل)

المادة الخامسة والعشرون:

أولاً: للوزير بموافقة المجلس الاقليمي منح إجازة التخويل لشخص أو مجموعة من الأشخاص، الخاصة بمنطقة معينة بغية:-

١- انشاء ،نصب،تشغيل المنشآت و المكائن و المعدات .

٢- تنفيذ اعمال اخرى.

ثانياً :

١- لحامل الاجازة إنهاء اجازته على ان يقدم اشعارا مكتوبا الى الوزارة يبين فيه بانه انجز جميع التزاماته واستحصاله شهادة إنجاز العمل بذلك.

٢- إذا لم يلتزم حامل الاجازة بشروطها، للوزير إلغاء الاجازة بعدما يوجه اشعارا مكتوبا اليه.

٣- يوجه الوزير اشعارا مكتوبا خاصا بالتزام أو انهاء الاجازة الى أي شخص مخول والذي بامكانه انجاز العمليات النفطية ضمن المساحة الممنوحة له حسب الاجازة.

ثالثاً : يوجه الوزير اشعاراً الى حاملي الأجازات أو الاشخاص المخولين الاخرين ضمن المساحة الممنوحة حول تنسيق العمليات النفطية الخاصة بهم .

رابعاً: يضمن العقد النفطي أو اجازة التخويل للآخرين الحق في تلبية حاجاتهم ضمن منطقة العقد وبشروط ومواصفات معقولة.

(الدعوات و العطاءات)

المادة السادسة والعشرون:

أولاً :

١- تدعو الوزارة باعلان عام لتقديم طلبات الاجازة .

٢- يختار الوزير اسلوب المفاوضات المباشرة لمنح الاجازات إذا دعت المصلحة العامة الى ذلك.

ثانياً :

١- تحدد في الدعوة منطقة العقد، الاعمال المقترحة، المعايير التي تعتمد عليها لتقديم الطلبات، وكذلك تحدد الرسومات القابلة للدفع مع الطلب، وبيان طريقة وتاريخ تقديم الطلب

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mojkurdistan.com

٢- الوزارة غير ملزمة بمنح الاجازة لمقدمي الطلبات ما لم تنص الدعوة على خلاف ذلك.

ثالثاً : يتضمن طلب الأجازة الألتزام بالشروط التالية :-

١- تأمين السلامة والصحة العامة وتهيئة أجواء مناسبة للاشخاص الذين يعملون في العمليات النفطية وكذلك لكل من له علاقة بذلك.

٢- حماية البيئة ،الوقاية من التلوث وتقليله ومعالجته، والوقاية من أية أضرار بيئية ناتجة عن العمليات النفطية.

٣- اعطاء الأولوية لمواطني الأقليم والمناطق الاخرى في العراق للتدريب والتوظيف في العمليات النفطية .

٤- أعطاء الأولوية لمواطني الأقليم والمناطق الاخرى من العراق بتوفير السلع والخدمات.

رابعاً: لا تمنح الوزارة أية اجازة خاصة بمنطقة ما الا بعد الاخذ بنظر الاعتبار جميع الطلبات المقدمة التي استجابت والتزمت بالدعوة.

الفصل التاسع

(حقوق و التزامات الشخص المخول)

المادة السابعة والعشرون:

أولاً: يتم انتاج النفط وفقا لما يلي:-

١- اتباع افضل الاساليب لضمان الحد الاعلى لأنتاج النفط في تكوين واحد أو عدة تكوينات معاً.

٢- ان تكون وفق الاساليب المثلى في الصناعة النفطية واتباع المبادئ الاقتصادية المعتمدة حسبما ورد في المادة السابعة والثلاثون من هذا القانون.

٣- ان يمنع تبذير النفط والطاقة في المكمن .

ثانياً: الأشخاص المخولون ملزمون بالتقييم الدوري لاستراتجية انتاج النفط واتباع الحلول التقنية والخطوات اللازمة بغية تحقيق الأهداف التي جاءت في الفقرة/ أولاً من هذه المادة.

المادة الثامنة والعشرون:

أولاً: وجود الاجازات النفطية النافذة في منطقة العقد لا تمنع منح اجازات اخرى للقيام بالإستكشاف والتحري عن ثروات طبيعية اخرى غير النفط شريطة ان لا تعرقل مثل هذه النشاطات الاداء الصحيح للعمليات النفطية وجديتها.

ثانياً: إذا ما تعارضت حقوق والتزامات حاملى الأجازات المذكورة في الفقرة/ أولاً من هذه المادة فللمجلس الاقليمي ترجيح الجهة المفضلة في ضوء شروط معينة تحدد بتعليمات تصدر منه دون الاخلال بالتعويضات التي قد تترتب للطرف الاخر نتيجة لذلك.

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mojkurdistan.com

المادةالتاسعة والعشرون:

أولاً :

١- لا يحق للشخص المخول حامل الأجازة استخدام مايلي :

أ- أي ممتلكات عامة دون موافقة السلطة المسؤولة.

ب- أي ممتلكات خاصة بحكومة الأقليم دون موافقة الجهات المعنية.

ج- أي ممتلكات خاصة دون دفع تعويض عادل ومعقول الى المالك.

٢- للمالك استخدام ممتلكاته الثابتة في المنطقة المجازة بشرط ان لا تتداخل مع العمليات النفطية.

٣- تحدد الأجازة كيفية أستخدام المنشآت العامة والموارد الطبيعية من ضمنها الاشجار والرمال والحصو والصخور والمياه.

٤- لا تتضمن الاجازة إعفاء الشخص المخول من إلتزاماته تجاه الانظمة والقوانين النافذة في الاقليم إلا بعد إستحصال موافقات الجهات المعنية بذلك .

ثانياً :

١- على الشخص المخول دفع تعويضات عادلة ومعقولة اثناء العمليات النفطية إذا :

أ- أساء الى ممتلكات الاخرين أو تسبب في اضرارها.

ب- تجاوز وبشكل متعمد على النشاطات المسموحة.

٢- إذا زادت قيمة المنافع المستحصلة من الاجازة نتيجة ارتكاب التجاوزات المذكورة في الفقرة / ثانياً (١) من هذه المادة، فالتعويض الواجب دفعه من قبل الشخص المخول يجب ان لا يقل عن مقدار الخسارة.

ثالثاً: يقدر التعويض العادل والمعقول بموجب هذه المادة ومن قبل الوزارة بعد النظر الى جميع الاعتراضات المقدمة من قبل كافة الاطراف المعنية ، ويحق للشخص المخول اللجوء الى التحكيم بموجب بنود التحكيم كما ويحق للشخص المتضرر اللجوء الى المحاكم المختصة في الاقليم للاعتراض على قرارات التعويض.

المادة الثلاثون:

تنص الاجازة على ان يتولى الوزير الموافقة على أو أن يتم اشعاره بـ:-

أولاً: اتفاقيات التشغيل المشتركة والتصدير واتفاقيات أخرى الخاصة بالعمليات النفطية بالاضافة الى أية تغيرات لهذه الاتفاقيات.

ثانياً: أية تغييرات في التحكم على الشخص المخول.

ثالثاً: أي تفويض سواء كان نقل، استبدال، احالة، تجديد، دمج، رهن، أو أية تصرفات قانونية اخرى خاصة بالاجازة.

المادة الحادية والثلاثون:

إذا كان في الاجازة اكثر من شخص بالاضافة الى الشخص المخول تكون التزامات ومسؤوليات الجميع متكافلة ومتضامنة في اطار الإجازة سواء بصورة مشتركة أو فردية.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان

المادة الثانية والثلاثون:

www.mojkurdistan.com

أولاً: يكون للأقليم حق امتلاك جميع البيانات والمعلومات ، سواء كانت أولية ، مشتقة، معالجة، مفسرة أو محللة الخاصة بالنفط أو بالعمليات النفطية في الأقليم.

ثانياً: مع عدم الاخلال بالفقرة /أولاً من هذه المادة، فان للأشخاص المخولين الاحتفاظ بنسخ من البيانات و المعلومات والمستحصلة من خلال الاجازة لاستعمالها لأغراض الاجازة، جزءاً أو كلاً حسبما وردت في الاجازة دون ان يكون لهم حق امتلاك تلك البيانات بعد الغاء الاجازة .

ثالثاً: تصدير البيانات والمعلومات التي إكتسبت أثناء العمليات النفطية بحرية من قبل الأشخاص المخولين بعد موافقة الوزير، بشرط أن يتم تزويد الوزير عند الطلب بنسخة أصلية لجميع البيانات والمعلومات الألكترونية، أو في حالة اللباب أو الصخور والموانع الفيزيائية أو باجزاء منها قابلة للاستعمال للاحتفاظ بها في الأقليم.

المادة الثالثة والثلاثون:

يتولى المفتش العام في الوزارة مراقبة الشخص المخول وعلى الأخير أن يقدم له جميع السجلات المتوفرة لديه لغرض التدقيق إذا دعت الحاجة الى ذلك.

المادة الرابعة والثلاثون:

أولاً:

١- للوزير إلغاء الإجازة وفقاً للشروط الواردة فيها مع اشعار المجلس الاقليمي بذلك.

٢- ان إلغاء الأجازة لا يخل بالحقوق والألتزامات الواردة في الاجازة الخاصة بمرحلة ما بعد إنتهاء مدتها.

ثانياً: إذاكانت إجازة معينة ممنوحة لأكثر من شخص مخول ونشأت ظروف أو ملابسات قد تدفع الوزارة الى إلغاء الاجازة ، فللوزير الغاء الاجازة أو إلغاء إجازة الأشخاص الذين ارتكبوا اخطاء أو اقدموا على تصرف تسبب في نشوء تلك الظروف على ان يتم اعلام الاشخاص المخولين الاخرين بذلك .

ثالثاً: عندما يقرر الوزير الغاء الاجازة طبقاً للفقرة /ثانياً من هذه المادة، فانه يتولى مصالح هؤلاء الاشخاص المخولين الذين الغيت اجازتهم والتي يستخدمها لتحقيق المنفعة العليا لشعب الأقليم.

المادة الخامسة والثلاثون:

أولاً: على الشخص المخول ان يضمن ويدعم ويدافع عن حكومة الأقليم في كل الدعاوي التي تقام من قبل الاطراف الاخرى والتي تنتج بشكل مباشر أو غير مباشر من العمليات النفطية .

ثانياً: على الشخص المخول توفير التأمين (Insurance) اللازم لتغطية المسؤولية المحتملة وفق الفقرة / أولاً من هذه المادة، وحسب المبالغ التي تؤكد عليها الوزارة بين حين لآخر.

المادة السادسة والثلاثون:

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان

أولاً: على الشخص المخول إزالة كل ما استعمل في العمليات النفطية من منطقة العقد وتطهيرها في الحالات التالية :

١- عند إنتهاء مدة الاجازة أو الغائها.

www.mojkurdistan.com

٢- عندما تنتفي الحاجة للقيام بالعمليات النفطية.

ثانياً: مع عدم الاخلال بأية مسؤولية جنائية على الشخص الذي يشترك في العمليات النفطية دون الاجازة :

١- أن يعوض الأقليم وبسعر يساوي سعر السوق للنفط عن الكمية المستخرجة والمنتجة أوالمصدرة مع دفع الفوائد التأخيرية على ان لا تزيد عن النسبة القانونية للفوائد والتي يقررها الوزير .

٢- ان يدفع الغرامات لجميع المنشآت والمكائن والمعدات المستخدمة في العمليات النفطية أو لازالتها أو دفع كلف تلك الازالة .

٣- تطهير التلوث الناجم عن العمليات النفطية أو دفع كلف التطهير للأقليم.

ثالثاً : المسؤوليات الواردة في الفقرة/ ثانياً من هذه المادة تشمل الاشخاص الذين يشاركون في العمليات النفطية بصورة فردية أو جماعية .

الفصل العاشر

(عقد مشاركة الانتاج)

شروط العقد

المادة السابعة والثلاثون:

أولاً: يشترط في عقد مشاركة الانتاج ما يلي:-

١- تكون فترة الاستكشاف (٥) خمس سنوات، تنقسم الى فترتين ، الأولى (٣) ثلاث سنوات والثانية (٢) سنتان، ويجوز تمديدها الى (٧) سبع سنوات كحد اقصى .

٢- التنازل (Relinquishment) عن (٢٥ ٪)خمسة و عشرين بالمائة من منطقة العقد الاصلية بعد فترة الاستكشاف و (٢٥٪) خمسة و عشرين بالمائة اخرى من المنطقة المتبقية بعد كل فترة تمديد . إذا شملت النسب المئوية من هذه التنازلات جزءا من أي منطقة مكتشفة(Discovery Area) فيتم تقليص هذه النسب كي لا تضم تلك المنطقة . ويجوز التنازل طوعاً في نهاية كل سنة من مدة العقد .

٣- الالتزام بأعمال الاستكشاف ،التي تكون قابلة للتفاوض، وعادة يتضمن الشراء وتفسير جميع البيانات المتوفرة، من ضمنها البيانات الزلزالية المتوفرة والمسوحات الزلزالية في الفترة الاولى للاستكشاف،مع حفر بئر استكشافي في الفترة الثانية للاستكشاف وحفر بئر في كل سنة من سنوات التمديد.

٤- بعد أنتهاء فترة الاستكشاف، تبدأ فترة التطوير ومدتها (٢٠) عشرون سنة، وإذا طلب المقاول فترة أخرى تمدد بنفس الشروط والمعايير المثبتة في العقد لمدة (٥) خمس سنوات اخرى مع امكانية التفاوض لتمديد فترة اضافية أخرى.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

٥- لاتقل نسبة الريع (Royalty) عن (١٠٪) عشرة بالمائة ويتم دفعها بموجب المادة الحادية والاربعين من هذا القانون.

٦- تخصم الكلف المستردة من الانتاج بعد خصم الريع وكحد اعلى لا تتجاوز نسبة ٤٥٪ خمسة وأربعون بالمائة للنفط الخام ونسبة لا تتجأوز ٦٠٪ ستون بالمائة للغاز الطبيعي.

٧- تكون المشاركة في الانتاج من الانتاج المتبقي بعد خصم نسبة الريع والكلف المستردة المسموح بها بموجب المعادلة التي تاخذ بالحسبان العائدات المتراكمة والتكاليف المتراكمة للنفط، على ان تضمن ذلك أرباح مناسبة للمقاول.

٨- دفع أجور سنوية للاراضي السطحية خلال مراحل الاستكشاف والتطوير.

٩- مشاركة حكومة الأقليم وبصورة مباشرة في الأستكشاف والتطوير والانتاج ووفق الشروط الواردة في العقد.

١٠- الالتزام بدفع المبالغ المتفق عليها الى حكومة الأقليم لدعم بيئة الأقليم حصراً.

١١- شروط لضمان السلامة والصحة والرفاهية، حماية البيئة، التدريب وتوفير السلع والخدمات وفق المعايير الدولية على أن تتلائم مع الشروط الواردة في المادة السادسة والعشرين من هذا القانون.

ثانياً: إذا أعتبر الوزير بأن العقد النفطي يتضمن مجازفات تجارية كبيرة أو يحتاج الى تمويل مبالغ كبيرة في بدأية الاستثمار ، للوزير بعد استحصال موافقة المجلس الاقليمي تقليل نسبة الريع المثبتة في الفقرة/ أولاً (٧) من هذه المادة ، وأن يزيد مقدار الكلف المستردة والمثبتة في الفقرة / أولاً (٦) من هذه المادة حسب تلك المجازفات.

ثالثاً: إذا أعتبر الوزير بأن العقد النفطي يتضمن مجازفات تجارية قليلة، للوزير بعد استحصال موافقة المجلس الاقليمي زيادة نسبة الريع الى حد اعلى مما هي مثبتة في الفقرة/ أولاً (٧) من هذه المادة ، ويقلل نسبة الكلف المستردة الى حد ادنى مما هي مثبتة في الفقرة/ أولاً (٦) من هذه المادة.

رابعاً: تتضمن شروط العقد الاساليب المثلى في الصناعة النفطية وتشمل إستخدام الأساليب وإتخاذ الأجراءات المتبعة في الصناعة النفطية عالمياً من قبل مستغلين مقتدرين بموجب الشروط والظروف المشابهة للتطبيقات الخاصة بالعمليات النفطية والتي تهدف الى تأمين :-

١- حماية الثروات النفطية التي تتضمن إستخدام الوسائل اللازمة لزيادة إنتاج الهيدروكربونات بأسلوب تقني وإقتصادي جيد مع السيطرة المتلازمة لهبوط الأحتياطات وتقليل النضاحات على سطح الأرض .

٢- سلامة العمل التي تستلزم إستعمال الطرق وإتخاذ الأجراءات التي تعزز السلامة المهنية وتمنع الحوادث.

٣- الوقاية البيئية التي تدعو الى تبني الطرق والأجراءات التي تقلل تأثير العمليات النفطية على البيئة .

المادة الثامنة والثلاثون:

أولاً: تحدد في العقد النفطي الشروط المتبعة والتي تتعلق بالغاز الطبيعي المصاحب والغاز الطبيعي غير المصاحب بحيث تسهل تطوير صناعة الغاز الطبيعي في الأقليم.

ثانياً: تحوي هذه الشروط على بنود لضمان المنفعة القصوى من الكميات الفائضة من الغاز الطبيعي المنتج، وبنود اخرى تقلل من اشتعال الغاز الطبيعي وطبقاً للمعايير الدولية المتبعة في هذه الصناعة .

ئەرشيفی رۆژنامەی وەقايعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

ثالثاً: يحدد الوزير طريقة تقييم الغاز الطبيعي حسب العقد النفطي بتعليمات خاصة على ان تكون وفق المعايير الدولية المتبعة في هذه الصناعة، وبحيث يضمن الحد الاعلى من العائدات للشعب في الأقليم والعراق.

المادة التاسعة والثلاثون:

للوزارة إبرام عقود الخدمات وادارة الحقول، والنصب والتجهيز، والبناء والاستشارة وأية عقود اخرى لادارة الثروات النفطية في الأقليم بشكل فعال وتتضمن هذه العقود على بنود تشجيعية لحث المقاول على انجاز العمل واكماله بفترة قياسية وتحقيق اهداف ذات قيمة عالية.

(النظام الضريبي)

المادة الاربعون:

أولاً: يتحمل المقاول والشخص المخول وكل من له علاقة بالعمليات النفطية دفع الضرائب المفروضة من قبل حكومة الأقليم بما فيها : –

١- ضريبة الاراضي السطحية.
٢- ضريبة الدخل .
٣- ضريبة دخل الشركات.
٤- الرسوم الكمركية وأية ضرائب مماثلة أخرى.
٥- ضريبة أرباح مفاجئة أو ضريبة أرباح أضافية.
٦- أية ضريبة اخرى تجبى أو تدفع كرسوم بموجب العقد النفطي.

ثانياً: يجوز إعفاء المقاول من الضرائب في العقد النفطي بقانون.

ثالثاً: الضرائب المفروضة من قبل حكومة الاقليم هي الضرائب الوحيدة التي تطبق على العمليات النفطية.

(الشروط الأخرى)

المادة الحادية و الأربعون:

أولاً: تحتسب كمية النفط الخاصة بالريع بتطبيق النسبة المئوية المثبتة في العقد.

ثانياً: للوزارة بعد موافقة المجلس الاقليمي إستيفاء الريع عيناً أو نقدا، ويجب دفعه إما شهرياً أو فصلياً ووفق شروط العقد.

ثالثاً: يتم استيفاء المبالغ المترتبة عن الريع وفق أسعار السوق العالمي للنفط في حالة عدم بيعه الى طرف ثالث محايد.

المادة الثانية والأربعون:

على المقاول بيع وتحويل أية كميات من النفط الخام التى يعتبرها الوزير ضرورية لتلبية الاستهلاك المحلي للأقليم، ويحدد سعر بيع النفط الخام بموجب العقد النافذ أو ما يعادل سعر السوق إذا لم يتضمن العقد ذلك .

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

المادة الثالثة والأربعون:

لا يجوز للوزير نيابة عن الاقليم الأعتداد بالحصانة الحكومية في العقود النفطية فيما يتعلق بالاجراءات القانونية وتنفيذ الاحكام المقررة.

الفصل الحادي عشر

(المشاركة المحلية)

المادة الرابعة والأربعون:

أولاً: يلتزم الشخص المخول بأعطاء الأفضلية :-

١- للشركات المحلية والمؤهلة في الأقليم وباقي المناطق الأخرى من العراق ووفق مايلي :-

أ- أن تكون شركة حقيقية وغير مرتبطة باي مكلف بخدمة عامة بشكل مباشر أو غير مباشر.

ب- أن تكون لديها الامكانيات والقابليات الكافية لتعزيز العمليات النفطية التي يقوم الشخص المخول بتنفيذها.

ج- أن تحصل على موافقة الوزير بموجب التعليمات الصادرة منه .

٢- لتعيين الأشخاص من الأقليم والمناطق الأخرى من العراق على ان يكون هؤلاء الأشخاص من ذوي المؤهلات والكفاءة والخبرة اللازمة لتنفيذ العمل.

٣- لشراء المنتجات المحلية وتوفير الخدمات من الأقليم ومناطق العراق الأخرى في حال تنافسها مع غيرها من حيث السعر والنوعية وامكانية توفيرها.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

ثانياً: يمنح الوزير الافضلية للشخص المخول الذي له شراكة مع الشركات المحلية.

المادة الخامسة والأربعون:

أولاً: على الشخص المخول أعداد برامج واضحة لتدريب الكوادر المحلية التابعة له بحيث يمكن تنفيذها في الأقليم والمناطق الأخرى من العراق أو في الخارج بما فيها البعثات الدراسية ودعمها مالياً.

ثانياً: تتضمن الاجازة التزام الشخص المخول باغناء الاقليم بالمعلومات بما تضمن توفير التسهيلات الضرورية للعمل التقني في الاقليم بما فيها تفسير البيانات المستحصلة من العمليات النفطية.

المادة السادسة والأربعون:

يؤسس الشخص المخول مكتباً في الأقليم.

الفصل الثاني عشر

التوحيد (Unification)

(توحيد المكامن داخل الأقليم)

المادة السابعة والاربعون:

أولاً: يتولى الوزير توحيد المكمن بموافقة المجلس الاقليمي إذا كان كليا ضمن الاقليم بموجب المعايير الدولية المتبعة في الصناعة النفطية .

ثانياً: يتم توحيد المكمن إذا كان جزئياً ضمن منطقة العقد وجزئياً ضمن منطقة عقد آخر وفق ما يلي:-

١- يوجه الوزير اشعاراً تحريريا الى المقاولين لابرام اتفاقية توحيد مشتركة بينهم لضمان انتاج النفط من المكمن بصورة مثالية وفعالة.

٢- إذا لم يتم ابرام الاتفاقية المشتركة خلال فترة زمنية معقولة من استلام الاشعار التحريري كما ورد في الفقرة / ثانياً (١) اعلاه يقرر الوزير توحيد المكمن.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

٣- للمقاولين عند عدم موافقتهم لقرار الوزير، اللجوء الى التحكيم بموجب البنود الواردة في المادة الخمسين من هذا القانون.

ثالثاً: يتم توحيد المكمن إذا كان جزئيا ضمن منطقة العقد وجزئيا في منطقة لم تخضع لأي عقد نفطي اخر وفق مايلي:-

١- يوجه الوزير اشعاراً تحريريا الى المقاول لابرام اتفاقية التوحيد المشتركة معه لضمان انتاج النفط من المكمن بصورة مثالية وفعالة.

٢- إذا لم يتم الاتفاق خلال فترة زمنية معقولة بعد اصدار الاشعار التحريري، كما ورد في الفقرة / ثانياً (١) أعلاه، يقرر الوزير توحيد المكمن، وللمقاول عند عدم موافقته لقرار الوزير اللجوء الى التحكيم أو الى الأجراءات الواردة في العقد النفطي .

رابعاً: تحدد في أتفاقية التوحيد كمية النفط في المناطق التي تشملها الاتفاقية، كما تعين المشغل المسؤول عن انتاج النفط ضمن منطقة الاتفاقية .

خامساً: يقرر الوزير تطوير أو إنتاج النفط من المكمن بعد أقرار اتفاقية التوحيد أو الموافقة عليها .

سادساً: تستحصل موافقة الوزير مسبقاً قبل إجراء أية تغييرات في أتفاقية التوحيد .

(توحيد المكامن عبر حدود الأقليم وضمن العراق)

المادة الثامنة والاربعون:

أولاً: يتولى الوزير بموافقة المجلس الاقليمي توحيد المكمن إذا عبر حدود الأقليم الى مناطق اخرى من العراق بالاتفاق مع الحكومة الاتحادية أو مع الأطراف المعنية الاخرى على أن تحقق المنفعة العليا لشعب الاقليم خاصة والعراق عامة ، مستخدمة تقنيات مبادئ السوق الأكثر تقدماً وتشجيع الاستثمار وفق المادة ١١٢ من الدستور الاتحادي.

ثانياً: تحدد الاتفاقية إدارة المكمن من قبل هيئة مشتركة تضم ممثلي حكومة الاقليم والحكومة الاتحادية أو الاطراف المعنية الأخرى.

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mojkurdistan.com

ثالثاً: عند عدم التوصل الى الأتفاقية المذكورة في الفقرة أعلاه يتولى الوزير مع ممثل الحكومة الاتحادية أو الاطراف المعنية الاخرى إحالة الموضوع الى خبراء يتم اختيارهم من قبل كافة الاطراف المعنية وفي حالة عدم الاتفاق على ذلك فسيتم التعامل معه حسب الدستورالاتحادي.

(توحيد المكامن عبر الحدود الدولية)

المادة التاسعة والاربعون:

تتولى حكومة الاقليم بالتنسيق مع الحكومة الاتحادية وفق أحكام الدستور الاتحادي توحيد المكمن إذا عبر حدود الاقليم الى مناطق داخل حدود احدى الدول المجاورة والاتفاق مع الدولة المجاورة المعنية على أن يضمن المنفعة الكاملة المنصفة لكلا الجانبين في تطوير النفط ومصادقة برلمان كوردستان عليه.

الفصل الثالث عشر

(حل النزاعات)

المادة الخمسون:

أولاً : للوزير العمل على حل النزاعات التي تنشأ بين الاشخاص العاملين في العمليات النفطية وإقراره سواء كانت تلك النزاعات :-

١-بين الاشخاص انفسهم إذا كانت الاتفاقيات التي ابرمت بينهم لم تنص على كيفية حل النزاعات.

٢-أو فيما يتعلق باطراف اخرى غير مشاركة (ماعدا حكومة الأقليم).

ثانياً :

١- إذا حصل نزاع فيما يتعلق بتفسير أو تطبيق شروط الأجازة أو كليهما بين الشخص المخول والوزير، تحاول الاطراف حل ذلك النزاع عن طريق المفاوضات.

٢- إذا لم يحسم النزاع عن طريق المفاوضات ، يجوز لكلا الطرفين أن يعرض النزاع الى التحكيم.

٣- أي تحكيم بين الوزير والشخص المخول يجري باتفاق الطرفين وبموجب احدى القواعد التالية: -

أ- اتفاقية واشنطن لسنة ١٩٦٥ أو تعليمات أو قواعد المركز الدولي لحل نزاعات الاستثمار [International Center for the Settlements of Investment Disputes (ICSID)] بين الدول ومواطني الدول الاخرى.

ئەرشيفى رۆژنامەى وەقايعى كوردستان
www.mejkurdistan.com

ب- القواعد الواردة بشان التسهيلات الاضافية لــ (ICSID) والـتي تبنـت في ١٩٧٨/٩/٢٧ مـن قبـل المجلس الاداري في (ICSID) بين الدول ومواطني الدول الاخـرى، عنـدما لا تفـي الجهـة الاجنبيـة بالمتطلبات المذكورة في المادة (٢٥) من اتفاقية واشنطن.

ج- إتباع قواعد تحكيم الامم المتحدة الخاصة بقانون التجارة العالمية (UNCITRAL)

د- قواعد التحكيم المتبعة من قبل محاكم لندن للتحكيم الدولي (LCIA).

هـ- اتباع القواعد الاخرى والمعترف بها(حسب اتفاق الاطراف المتنازعة على اجراءاتها، من ضمنها طريقة تعيين المحكمين والفترة الزمنية التي يتوجب اتخاذ القرار من خلالها).

٤ـ تستمر التزامات الوزير والشخص المخول حسب الأجازة لحين حل أية مسالة معلقة ومحالة للتحكيم .

الفصل الرابع عشر

(الاعلانات و المنشورات)

المادة الحادية والخمسون:

أولاً: يتولى الوزير الاعلان عن : -

١- دعوات طلب الأجازات.

٢- اشعار منح الأجازات و إنهائها.

ثانياً: على الوزير نشر دعوات عبر وسائل الاعلام حسب التعليمات الصادرة منه وعبر الانترنت من الصفحة الالكترونية التابعة للوزارة.

المادة الثانية والخمسون:

أولاً : -

١- يتولى الوزير نشر :

أ- تفاصيل الاجازات الحالية أو الملغية وتعديلاتها .

ب- المعلومات المتعلقة باتفاقيات التوحيد .

٢- يتولى الوزير تزويد أي فرد وضمن فترة زمنية معقولة من تأريخ تقديم الطلب بموجز عن:

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

أ- الاجازات (التعديلات الحالية أو الملغية) واتفاقيات التوحيد.

ب- خطة التطوير المصدقة.

ج- التوكيلات و المعاملات الاخرى التي تمت الموافقة عليها ووفق الشروط التجارية المسموحة بها.

د- العمليات النفطية.

ثانياً: يتولى الوزير بيان أسباب الاجراءات التالية خلال عشرة أيام من تأريخ تقديم الطلبات:-

منح الأجازة بعد الدعوة.

١- تصديق خطة التطوير بموجب عقد النفط.

٢- اتخاذ أي قرار أو منح أية موافقة يستوجب بيانها بموجب الاجازة .

ثالثاً: على الشركات تقديم تقارير عن التزاماتها وفق هذا القانون وشروط الاجازة بالصيغ والتفاصيل المطلوبة في الاجازة وحسب التعليمات ويتولى الوزير نشرها.

رابعاً: يتولى الوزير نشر التقارير الخاصة بالاشخاص المخولين عن دفوعاتهم الخاصة بالعمليات النفطية لحكومة الاقليم وفق القانون.

خامساً: تكون المعلومات المستحصلة وفق هذه المادة متاحة لأي شخص بعد دفع الرسوم التي تستوفى حسب التعليمات .

الفصل الخامس عشر

(الأمور التنظيمية)

المادة الثالثة والخمسون:

يتولى الوزير اصدار التعليمات بموجب هذا القانون فيما يتعلق بالامور التالية: -

أولاً: تقسيم المناطق في الاقليم.

ثانياً: استكشاف وانتاج النفط.

ثالثاً: إستخدام وكشف البيانات، المعلومات، السجلات والتقارير.

رابعاً: قياس وبيع أو تصريف النفط.

خامساً: الصحة والسلامة المهنية.

سادساً: الوقاية وحماية البيئة.

سابعاً: ادارة الثروات.

ثامناً: الابنية والمنشآت والمعدات .

تاسعاً: عمليات التطهير ووسائل المعالجة الاخرى المناسبة لازالة التأثيرات الناجمة عن تسرب النفط.

عاشراً: التخلي وانهاء العمليات .

حادي عشر: برامج العمل والميزانية.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

ثاني عشر: تدقيق الحسابات وسجلات الشخص المخول .

ثالث عشر: إعداد تقارير من قبل الاشخاص المخولين حول مدى إتباعهم للالتزامات الواردة في القوانين والاجازات و تتضمن :-

١- تدريب و توظيف مواطني الاقليم ومواطنين آخرين من العراق.

٢- اقتناء السلع وتوفير الخدمات في الاقليم ومناطق أخرى من العراق.

٣- الصحة والسلامة المهنية.

٤- الوقاية وحماية البيئة.

المادة الرابعة والخمسون:

أولاً: جميع العقود الخاصة بمشاركة الانتاج التي ابرمتها حكومة الاقليم قبل نفاذ هذا القانون تخضع لمراجعة المجلس الاقليمي لتنسجم مع احكام هذا القانون مع مراعاة الظروف الموضوعية التي ابرمت فيها تلك العقود وتكون قراراته قطعية وقابلة للنشر.

ثانياً: جميع الاجازات ومذكرات التفاهم المتعلقة بالنفط والغاز التي تم توقيعها من قبل حكومة الاقليم قبل نفاذ هذا القانون تعتبر باطلة ما لم يوافق عليها المجلس الاقليمي.

الفصل السادس عشر

(أحكام مخالفة الالتزامات)

المادة الخامسة والخمسون:

أولاً: يمنع المكلف بخدمة عامة وأولاده وأزواجه وكل من يعمل لصالحه من الحصول على :-

١- أية فائدة أو مزية، سواء كانت مباشرة أو غير مباشرة من الاجازة .

٢- أية حصة في الشركة (أو فروعها) التي تمتلك الاجازة سواء بشكل مباشر أو غير مباشر الا إذا كانت الشركة قد تمت خصخصتها بشفافية.

ثانياً: يتولى الوزير إصدار تعليمات خاصة بأن على كل موظف عام في الوزارة تقديم بيانات يكشف فيها ممتلكاته وتعلن تلك البيانات بالنسبة لذوي الدرجات الوظيفية الخاصة.

المادة السادسةوالخمسون:

أولاً: تتخذ بحق الشخص المخول الاجراءات المذكورة في الفقرة / ثانياً من هذه المادة إذا:-

١- قام بخرق قوانين الاقليم المتعلقة بمكافحة الفساد.

٢- أعاق بصورة مباشرة أو غير مباشرة وبأي وسيلة كانت أعمال المفتش العام .

٣- قام أو ساهم بتقديم طلب أو قدم أي تقرير رسمي أو تعهد خطي وبموجب أحكام هذا القانون يحتوي على معلومات كاذبة أو وهمية بصورة عمدية أو غير عمدية.

ئەرشيفی رۆژنامەی وەقايعی كوردستان
www.mojkurdistan.com

٤- حاز او قام ببيع او شراء او نقل او استلام او تعامل مع المعلومات والبيانات المملوكة للاقليم وحسب ما وردت في المادة الثانية والثلاثون من هذا القانون مالم يكن ذلك ضمن الاجازة او باذن من الوزير.

ثانياً: إذا ثبت للوزير بأن الشخص المخول قد قام بأي من الأعمال الواردة في الفقرة / أولاً من هذه المادة تتخذ بحقه الاجراءات التالية اضافة الى الاجراءات الجزائية : -

١- تلغى إجازته جزئيا أو كليا.
٢- يحرم من المشاركة في المناقصات والمزايدات المتعلقة بالعمليات النفطية وخصوصاً ما يتعلق بالاجازات وتجهيز السلع وتوفير الخدمات.
٣- يحرم من القيام بأعمال البناء في الحالات التي تؤدي الى الاضرار بالمصلحة العامة.
٤- يحرم من ممارسة النشاطات المتعلقة بالعمليات النفطية لمدة لا تقل عن سنتين.
٥- نشر التفاصيل المتعلقة بهذه الاعمال.

الفصل السابع عشر

(الأحكام الانتقالية والختامية)

المادة السابعة والخمسون:

استخدام نسبة من العائدات النفطية لحفظ حقوق الاجيال القادمة وتمويل المشاريع الاستراتيجية في الاقليم ودعم البيئة وعوائل الشهداء ودعم الحاجات الضرورية لمواطني كوردستان بما يحقق العدالة بين مكوناته القومية والدينية وينظم ذلك بقانون.

المادة الثامنة والخمسون:

تأخذ حكومة الاقليم بنظر الاعتبار تنمية المناطق التي تجري فيها العمليات النفطية ودعم مجالسها المحلية والبلدية ويعوض اصحاب الاراضي وفق القوانين بما يحقق العدالة.

المادة التاسعة والخمسون:

أولاً : لا يعمل بأي نص قانوني أو قرار يتعارض وأحكام هذا القانون.

ثانياً : لا تسري أحكام قانون الاستثمار لاقليم كوردستان رقم (٤) لسنة ٢٠٠٦ على العمليات النفطية.

المادة الستون:

للوزير اصدار التعليمات اللازمة لتنفيذ احكام هذا القانون.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

المادة الحادية والستون:

ينفذ هذا القانون إعتباراً من تاريخ إصداره وينشر في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

مسعود بارزاني
رئيس إقليم كوردستان-العراق

هەولێر
١٨/ خەرمانان/٢٧٠٧ كوردية
٩/ اب /٢٠٠٧ ميلادية
٢٦/رجب/١٤٢٨هـجرية

الاسباب الموجبة

بغية تطوير الثروة النفطية في اقليم كوردستان بحيث تحقق أعلى منفعة لشعب كوردستان ولشعب العراقي عموما،باستخدام تقنيات مبادىء السوق الاكثر تقدما، وتشجيع الاستثمار منسجما مع أحكام المواد (١١١ ،١١٢ ، ١١٥) من الدستور الاتحادي لكي تضمن وتعزز أعلى مستويات الشفافية والمسؤولية والعدالة في القطاع النفطي ،ولضمان حصص مالية عادلة لشعب كوردستان ودعما لمستقبل الاجيال القادمة، وأولئك الذين عانوا في ظل السياسات القمعية للنظام البائد في العراق، والمحافظة على طبيعة البيئة في اقليم كوردستان ، وترسيخ التعاون مع الحكومة الاتحادية حول إدارة النفط والغاز بما يضمن التوزيع العادل للعائدات النفطية حسبما ورد في الدستور الاتحادي ولكل ما تقدم شرع هذا القانون.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

ئـــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــــوردستان
www.mojkurdistan.com